Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5314 — ՅՈՒԼԻՍ 23/5 ՕԳՈՍՏՈՍ 1903 — ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 12 ՀԷՍԱԶԻԻ, ԷՎՎԷԼ, 1321 — Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5314

درعلیه ده غلطه ده «آره‌ولك» غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԳԱԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանցօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոսքայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդագ կը վերաբերի:

Յանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ԱԶ ՈՒ ՁԱԽ

ՌԶՄԻՐՑԻՆԵՐԸ ԵՒ ԿԷՍՄԻՐԻՔՃԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆ

Իզմիրցիները այս պահուս յայտնի դժգոհանք մը կը յայտնեն Կէօմրիւքճեան Մավէլէ եպիսկոպոսի նկատմամբ, եւ իրաւունք ալ ունին: Ողբացեալ Մելքիսեդեկ արքեպիսկոպոսի վերջին հիւանդութեան օրերուն, նոյն իսկ հոգեվարքի նախընթաց շաբթուն, քանիցս զգացուցած էին իրեն թէ իր ներկայութիւնը անհրաժեշտ է Իզմիրի մէջ, ուր Առաջնորդը, մէկ օրէն միւսը կրնար վախճանիլ, ինչպէս ալ եղաւ արդէն:

Իզմիրցիք կրնային այդ ծառայութիւնը ուրիշ բարձրաստիճան եկեղեցականէ մը խնդրել, եթէ երբեք կարդ մը պատճառներ չսթափէին զիրենք իրենց ընտրութիւնը Կէօմրիւքճեան Սրբազանի վրայ կեդրոնացնելու: Իրը գլխաւորը այդ պատճառներուն՝ յիշատակեմ սա պարագան թէ նոյն ինքն Մելքիսեդեկ Սրբեպիսկոպոս կը փափաքէր իր վերջին վայրկեաններուն քովը ունենալ Կէօմրիւքճեան Սրբազանը որուն հետ երբեմն միասին մնկնած էր Երուսաղէմէն, որուն այնչափ մաքուր ու անմեղ բարեկամ մը եղած էր, եւ որ մէկէ աւելի երախտագիտական պատճառներ ունէր այդ տեսակ նուիրական ծառայութիւն մը չմերժելու համար: Իր տարիներու սրտակիցը քովը ունենալ՝ անշուշտ մեծ մխիթարութիւն մը պիտի ըլլար հանգուցեալ արքեպիսկոպոսին համար: Այդ պատճառաւ արդէն՝ նոյն իսկ քահանայական ձեռնադրութեանց պատրաստակ մը հնարած էր, որպէս զի զայն աւելի շուտ իր մօտը տեսնէ, որպէս զի անոր փակել տայ իր աչուրները:

Մելքիսեդեկ արքեպիսկոպոսի այդ փափաքը փափաք միայն մնաց: Եւ ո՞վ գիտէ, թերեւս իր վերջին վայրկեանները խոցոտող միակ տրտութիւն պարգեւեցաւ եղաւ ասիկա: Մինչդեռ անդին՝ մահամերձ եկեղեցականը ի զուր աչուրները դրան դամա՝ իր մտերմին, իր բարեկամին գալուստը կը լրտեսէր, ասդին, Կէօմրիւքճեան Սրբազան երկար բարակ բանակցութեանց մտած էր Պատրիարքարանի հետ, տառնալու համար հինգ ասկէր ճամբու ծախքը, առանց որուն չէր ուզեր տեղէն շարժիլ:

Արդիւնքը գլխաւորաբար սա եղաւ որ Հայ. Եկեղեցւոյ ամէնէն արժանաւոր եկեղեցականներէն մէկը, Հայ. Եկեղեցւոյ ամէնէն բարձր պաշտօնին կոչուած եկեղեցական մը չորս ու կէս հայ քահանայով առաջնորդուի դէպ ի իր վերջին հանգստավայրը: Բարեբաղդաբար Աստուծոյ, ինչպէս նաեւ ուրիշ քրիստոնեայ հասարակութիւններ օգնութեան հասան, քիչ շատ պակառելի հանդամանք մը տալու յուղարկաւորութեան թափորին:

Կը տեսնուի որ Իզմիրցիք իրապէս իրաւունք ունին Կէօմրիւքճեան եպիսկոպոսի դէմ վշտանալու: Մելքիսեդեկ Արքեպիսկոպոս, իր կենդանութեան միջոցին իրաւ է որ թշնամիներ, հակառակորդներ ալ ունեցած էր այդ քաղքին մէջ, բայց իր մահուընէն ետք, եթէ երբեք կարեւոր դաւադին մէջէն դիտել զինքը չըրջապատող ժողովուրդը, պիտի տեսնէր որ ամէն մարդ, բարեկամ եւ թշնամի, կասակից եւ հակառակորդ, յարգանքով խոնարհած է իր առջեւ: Մահը մէկ հարուածով ջնջած էր երբեմնի պայքարները եւ տարաձայնութեանց նոյն իսկ ամէնէն խոր հետքերը, ու զարմանալի չէ՝ եթէ երբեք այսօր, Իզմիրի հայ բնակչութիւնը միահամուռ ցաւ կը յայտնէ Կէօմրիւքճեան Սրբազանի պարագային համար:

Արեւելեան Մամուլի վերջին թիւը բաւական յանգնչանական հատուած մը կը պարունակէ այդ մասին: Իզմիրի շաբաթաթերթը, տեղւոյն Արչութեան կողմէ Կէօմրիւքճեան Սրբազանի քիչ մը չափազանց յեսաումից ծառայութիւնները մերժող, եւ Ս. Պատրիարքին ուղղուած հեռագիրը յիշատակելով, հետեւեալ տողերը կը գրէ.—«Ընդհանուր գոհունակութիւն պատճառած է Պատ. Վարչութեան (Իզմիրի) այս կարուկ ընթացքը, հանդէպ Կէօմրիւքճեան Սրբազանի, որ թուի թէ Ս. Առաջնորդի մահուան կը սպասէր ճամբայ ելլելու, մինչդեռ օրեր առաջ՝ հանգուցեալ Սրբազանի փափաքին համեմատ հեռագրուած էր իրեն Իզմիր գալ՝ քահանայական ձեռնադրութիւն կատարելու ձեւին տակ: Առ այժմ կարելի չէ ճշդել թէ ցոյց տրուած այս անտարբերութեան եւ դանդաղութեան մէջ պատասխանատուութեան ինչ բաժիններ կ'ինան Պատրիարքարանի եւ Կէօմրիւքճեանի վրայ...»

Կէօմրիւքճեան Սրբազան ազատ է ուրեմն ուրիշ ծովեզերեայ քաղաք մը ընտրելու օգտակարութեան, քանի որ ինչպէս կը տեղեկանանք, Ն. Սրբազնութիւնը չատ կը սիրէ եղեր ծովեզերեայ քաղաքի մը մէջ Առաջնորդութիւն վարել, փափաք մը որուն դժբաղդաբար Իզմիրցիներուս կարելի չէ գոհացում տալ:»

Այս խիստ տողերը կերպով մը կրնան Իզմիրի Հայոց զգացման արտայայտութիւնը նկատուիլ: Եւ իրենց այդ տրամադրութիւնը Կէօմրիւքճեան Սրբազանի նկատմամբ, ա՛լ աւելի պիտի չեչտուի՝ երբ վաղը միւս օր առիթը ունենան հաստատելու թէ եղածին մէջ Պատրիարքարանը յանցանք չունի բնաւ: Ամբողջ յանցանքը Մավէլէ եպիսկոպոսինն է, որ ճամբայ չելլեմ՝ իր հինգ ասկէի ճամբու ծախքը ապահովելու կ'ուշատէր:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԶԵՐՄԱԹԹԻՒՆ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՆ

Ժուլի (*) օրէնքով՝ տաքութիւնը աշխատութիւն կ'արտադրէ եւ փոխադարձաբար: Բնախօսները ուզած են այս օրէնքէն օգտուիլ եւ իրենց գլխաւոր ջանքը եղած է գտնել այնպիսի անուններ, որոնք չատ ջերմութիւն արտադրելով՝ մարդէակը աշխատելու տրամադրութեան մէջ նոյն չափով աշխատելու դատապարտուած չէ, ուրեմն միեւնոյն ինդական կիրառութեան պէտք չունի: Այս սկզբունքը աւելի որոշ ձեւի մը վերածելու համար, բնախօս մը մարդկային աշխատութիւնները չորս կարգի բաժնեց: Առաջին կարգին մէջ դասեց այն մարդիկը՝ որոնք գրեթէ բնաւ մարմնական աշխատութիւն չունին, ինչպէս՝ փաստաբաններ. բժիշկներ, ուսուցիչներ, գրագէտներ, ասոնց համար բաւ համարեց օրական 2635 քալորի տաքութիւն: Բ. կարգի են այն անձերը որոնց աշխատութիւնը փիզիքական առաջիններէն աւելի ծանր է, ինչպէս՝ պարզ դործաւորներ, խոհանոցի մէջ աշխատողներ, դինուորներ. ասոնց համար օրական 3125 քալորի տաքութիւն մը սահմանեց: Գ. կարգի են այն դործաւորները՝ որոնց աշխատութիւնը ալ աւելի ծանր է. ինչպէս՝ երկաթագործները, բեռնակիրները, Թիւլարները՝ որոնք պէտք ունին 3655 քալորի ջերմութեան, եւ վերջապէս Դ. կարգի մարդոց, որոնց աշխատութիւնը խիստ ծանր է, եւ անոնք կ'աշխատին օրն ի բուն հանքերու, ամառներու մէջ, գործաւորներ, որոնք դանազան գործարաններու մէջ օրական 10 ժամ անընդհատ աշխատելու դատապարտուած են. այն մարդոց համար ալ անհրաժեշտ սեպեց օրական 5215 քալորի տաքութիւն:

Այս դասաւորութեամբ՝ դիւրին է հասկնալ թէ մարդ իր կատարած դործին համեմատութեամբ սնունդ առնել տարպուած է: Արդ, կարեւոր է գիտնալ թէ՝ ալպիւմինօիտներ, ճարպային եւ չաքարային անուններ են որ կ'արտադրեն ջերմութիւն: Սակայն պէտք չէ մոռնալ միեւնոյն ատեն թէ այս սնունդները, առանձին վիճակի մէջ առնուելով ատակ չեն կեանքը պահպանելու:

Դժուար ու ծաղրելի կ'ըլլայ մաթեմատիքական հաշուով գտնել մեր առօրեայ անունդին չափը. աւելի դիւրին ու գործնական ձեւ մը տուած կ'ըլլանք երբ ըսենք թէ չափաւոր եւ գոհացուցիչ սնունդ առած կ'ըլլանք, երբ միշտ մեր կատարած աշխատութիւնը նկատի առնելով՝ առօրեայ ճաշերնիս բաղկացած ըլլայ մսեղէն, բանջարեղէն, խմորեղէն կամ անուշեղէն կերակուրներէ, 1–2 շերտ հացէ, պանիրէ եւ քիչ մը պտուղէ: Շնայր Ռիչէ՝ 7 հաւկիթի մսնդական արժէքը՝ հաւասար կը նկատէ մէկ լիտր կաթի կամ 250 կրամ միսի: Իսկ եթէ այս անունդներուն մէջ ընտրութիւն մը ընել հարկ ըլլայ, պիտի տեսնենք թէ ալպիւմիններուն (միս, հաւկիթ եւ այլն) պէտքը աւելի դպալի է: Ասկէ դեռ 40–50 տարի առաջ կը կարծէին թէ կեանքի պահպանումին համար ալպիւմինէ բաղկացած սնունդը անբաւական է, սա եզրակացութեամբ թէ մարդկային հիւսուածքը, ալպիւմինի, ճարպի եւ չաքարի անհրաժեշտ պէտք ունի: Սակայն ժամանակակից բնախօսները ալպիւմինի մասնաւոր կարեւորութիւն մը կուտան, եւ շատ իրաւունքով. որովհետեւ մարդկային բջիջներուն բաղադրութիւնը գրեթէ ամբողջովին բաղկացած է ալպիւմինի նիւթերէ, որովհետեւ ու մանաւանդ ալպիւմինը օժտուած է այնպիսի դարմանալի յատկութիւնով մը, որով կրնայ տարբաղադրուիլ մարդոց եւ կենդանիներու կազմուածքին մէջ՝ ճարպային եւ չաքարային նիւթերու, մինչդեռ ճարպային եւ չաքարային նիւթերը՝ բաղադրուելով անկարող է ալպիւմին առաջ բերել: Այս գնահատելի եւ խիստ չահեկան յայտնութիւնը կը պարտինք Կոթիէին:

Նախընտրելով հանդերձ ալպիւմինի գնահատելի եւ անուրանալի արժէքը, պէտք չէ արհամարել ճարպային եւ չաքարային անունդները, քանի որ ասոնք կ'արտադրեն ջերմութիւն, ու մենք ձմեռուան ցուրտին, ինչպէս նաեւ ծանր կամ թեթեւ աշխատութեանց տակալու համար, ամենիվնական պէտք ունինք այդ ջերմութեան:

Ո եւ է մարդ աւելի հանդիստով պիտի աշխատի՝ եթէ իր աշխատութեան պահանջած չափով ջերմութիւն արտադրող սնունդ առնէր. ուրեմն դիւրին է հասկնալ թէ ո՞րքան կը տառապին հանքերու մէջ չարաչար աշխատող աղքատ դործաւորները, որոնք հազիւ թէ կը կշտանան խիստ վտիտ ու չատ անգամ անօգուտ սնունդներով: Ու ասիկա դիտնալով՝ որքան ներողամիտ ըլլալ պէտք է անոնց, երբ այդ խեղճերը ոսքի տակ առնելով իրենց եւ իրենց զաւակներուն առողջութեան կենսական խնդիրը՝ մոլին կը դառնան ալքօլին. քանի որ անոր մի լոցու կրնան ազամապէս տակալ տաժանագին աշխատութեանց եւ թէ մանաւանդ քիչ մը ատենի համար մոռնալ իրենց տխուր եւ իրաւամբ անտանելի վիճակը:

Զմեռուան ցուրտին դէմ հաստ հագուստներով չենք կրնար զինուիլ. վտիտ մարմինները ցուրտէն պահելու միակ միջոցը, մեր մարմնոյն համար ջերմութիւն արտադրող ճարպային եւ չաքարային անունդներն են: Նանսէն՝ երբ Հիւսիսային Բեւեռը հասաւ, ուր ցուրտը դէրոյէն 50–55 աստիճան վար էր, միակ դէնքը ունէր այդ սառեցնող ցուրտին դէմ մաքառելու համար, եւ այդ դէնքը ամէն բանէ դերադաս էր իրեն համար, նոյն իսկ Դանդէկիի միլիոնատերուն հետ պիտի վարանէր փոխել. իր այդ փրկարար դէնքն էր ճարպը: Արդէն Հիւսիսային Բեւեռի բնակիչները, որոնք դէրոյէն 50 աստիճան վար ցուրտին մէջ զարմանալի տոկունութեամբ մը կ'ապրին,—ինչպէս մենք կ'ապրինք 20 աստիճան տաքին մէջ—օրական 3–4 քիլօ ձուկ կ'ուտեն, որ կը պարունակէ 1–1½ լիտր ձկան իւղ. ու այս կիսավայրենի ժողովուրդը միակ մխիթարութիւն մը եւ ներելի պարծանք մը ունի. կրնայ մրցիլ Եւրոպայի ժողովուրդին զարգացած ուղղին հետ իր անհունս զարգացած եւ հիանալիօրէն տոկուն... տատմքսով:

Մոնբելիէ — Ա. ՋԻԼԵԱՆ

ԵՐԷՔԿԱՔ ՆՕԹԵՐ

ՍԲՎԱՆԶԻՆ ԿԻՐԻՐԻՆ

Մեկնումս: Հեռացում Սբվանզին, ծերնդավարիկ, ու սիրելիներս. չեմ գիտեր ինչ մը կայ սա խորհրդաւոր երկվանկին մէջ որ իր արտասանումը տեսակ մը թիրտուք կու տայ սրտիս: Երկուչարթի տխուր առաւօտ մը, երկու սրտակիցներս, Պոլսոյս ու Լեւոնս քովիրքս, կառքին եռեւէն կը քաշկռտենք դանդաղ քալուածքնիս. չենք ուզեր որ կառքին մօտենանք, կառքը՝ որ մեզ իրարմէ պիտի բաժնէ... գուցէ իսպառ:

Մառուղիին փոշիները եկած լմնած են ուսնդնուս մէջ ու տրտմութենէ կրկզուած բերանիս չենք կրնար բանալ: Կառքը մինակուկ կը սպասէ բարեներու խիստ սաղարթներուն տակ. կառապանս անհամբերութեան վայրուցներ կ'արձակէ, ու ախտէտ ձիերը կը տրոփեն անհամբեր: Ողջագուրում մը բարեկամներուս հետ ու կառքը նեռուիս մէկ կ'ընեմ: Կեանքիս մէջ միշտ պանդարին գտնուած եմ ասանկ պարագաներու տակ, բայց անկեղծ բարեկամութեան արտայայտման տակ կնոկարացած կսերդքնա՝ հանեց փուշ փուշ ըրաւ: Ու մինչ կառքը իր գինովցնող թաւալումներու հոդեհմայ խաղաղանքը կը քաշէ յոգնած անդամներուս վրայ, երեւակայութիւնս կ'որոճար այն անուշիկ յիշատակներով. որոնք անցեալին կը պականին ալ եւս, ու կառքին եռեւէն աչքերս անդդալարար կը սեւեռին լայնածաւալ այն քաղաքին վրայ՝ որմէ կը հեռանալի: Քաղաքը կը պղտիկնար տակաւ ու յիշատակներս կը մեծնային: Մինակ ճամբայ, մինակ կառք ու խորհուրդներ՝ որոնք կը սրսիպտնին իր անծանօթ քաղաքի մը առթելիք անստուգութեանը հեռապատկերէն: Հեռս խօսող չկայ, արդէն ես ինքզինքիս հետ կը խօսիմ: Հոգածու բարեկամներ, Ռէվիի բաքէթներ են թիսած վերարկուիս գրպանները. հատ մը կը ծխացնեմ, ոնգի իրաւ ալ ինչ նպատակայարմար բան է սա ծխախոտը, թմրեցնելու համար ճանչցող երեւակայութիւնն մը: Կառքը կանգ կ'առնէ ու երաշանքիս բեհեղ հիւսկէնը կը խղդ: Եղան կառքեր ճամբան գոցած են:

Ռիչ մը վերջ կը հասնինք Ցեօր Տուղլա անուն գիւղը. կէս օր է ու ձիերուն կեր պիտի տայ կառապանը. կառքէն կը դիտեմ Տուղլան, որ այլեւս չի շահադրծուիր գրեթէ, բայց արեւը կը փայլայ իր աղ-ջուր լիճին վրայ: Կանանչութեամբ ու լեռներու ամպածրար տեսքեր կը պարուրեն տեսողութիւնս: Ասկէ ալ կը ձանձրանամ: Բարկ հով մը, շատ անգամ կառքին անիւներուն տակէն, կառուղիին վրայէն փոշի թեթեւ ամպեր կը սկսէ: Ռիչ եռաքը պիտի հասնինք Իզեւանիս, Թէրճանու խանը համանուն գետին վրայ շինուած Ուլաշ գիւղին քովիկը: Դիմաց հասնելու նշմարել կու տայ ինծի երեք կառքեր. կառապանս ձիերը կը մտրակէ ու կը հասնինք. երեք կառքեր, մինչեւ բերանը լիք... աղջիկներով: Լայն չունչ մը կ'առնեմ. ելլուն, խօսուն, զուարթ աղջիկներ՝ որոնք իրենց միսիոնարական կրթութիւնը կ'երթան պատցընել: Տոնական նշանակ վրանին չկայ: Արդարադրդնին՝ խառն. հաշկնուն պէսպիսութիւնը բաւ կ'ըլլայ որ քանի տարի այդ հասաստութեանը մէջ մնայնին գուսչակեմ: Մէջերնին կան այնպիսիներ, որոնք, ճշմարիտ միսիոնարուհիի մը պէս հագուած են, իսկ այնպիսիներ ալ կան, որոնք, չպարի մարմաջէն բռնուած, ծիծաղելի են դարձած պարզապէս. մանուսա չըշնագեստի մը վրայ կարկատան նոր-նոր շալ մը ձիւդ ներսպական եւ որ միսիոնարուհիի մը պէս կոնակին վրայ կը ձգէ՝ գլուխը դուրսը թողլով: Ուսումնասիրութեան ազատ ոգի՞ ազրիւր: Կը զուարճանամ ու կը լսիմ խորհիլ թէ իրա՞ւ այս մեր լաւագոյն «կեսդերը կեանքին աղն են. ասոնք կրցա՞ն փարատել մռայլ խաւերս: Ատեն ատեն, կը լսեմ, oh yes! մը my dear մը քիչ մը անօրինակ ու խակ հնչեմով: Հոգեւոր երգե՞րու դաշնաւորումներ կը խառնուին, կը լսեմ ինքն կառքին ապմուին մէջ, ինչպէս պարկեշտ հոգիներ կը մեռնին՝ ջուրերու լեզեանին մէջ:

Արդարեւ պիտի ուզէի Ուլաշ իջնեւնիլ, բայց չեմ կրնար բաժնուիլ աղջիկ ուղեկիցներէս ու խանը կ'իջնենք, խան մը որ ախո՛ռ է, այլապէս կենալը չի՛ բաւեր:

Ուլաշ հայ գիւղ մըն է քաղքէն 7—8՝ժամ հեռաւորութեան ապականած՝ անպարկեշտ կին՝ լեցուն ու պատուաւորները այնչափ քիչ են որ չկան պիտի կրնամ ըսել: Նորընտիր քահանայ մը ունեցան, որ այս ապականութեան չդիմանալով, քանի՝ անգամ դիմած է Առաջնորդ Հօր, եւ երկու բոզեր ալ աքսորել էր տուած:

Ճամբորդութեանս անբաժան ընկերս, ջութակս հետ եմ առած: Օրիորդները կ'երգեն, բողոքական վարժարան կարդալս միջոց կ'ըլլայ որ իրար քիչ մը ճանչնանք: Թէեւ իմ ժամանակիցներս սասնեակ մը տարի առաջ եկած ըլլան կը չնչեմ՝ ՀԱՅԱՍԻՐՈՒՀԻՆ հոգեւոր է ու չատեր կու գան սենեակս: Ճամբորդութեանս առաջին գիշերը չատե՛ր զուարճացուցի. գոհ եմ:

Առաւօտուն արեւը հազիւ դեղնորակած լեռներու ծմակները իր ոսկեգէս հիւսկէններով, ու գարթնափէն վար առատորէն ուռճացած բուսականութիւնը դեռ մեղմի նման սեւորակ, ու դեռ թռչունները չսթափած առաւօտուն մրափէն, մենք՝ ճամբորդներս կառքին մէջ ենք արդէն: Կանուխ պէտք է ելլել որ կէս օրուն տաքը չծանրացած՝ վեր ելլենք սա զարիվերը. ձիերը չյոգնեցնելու համար՝ կառքէն վար կ'իջնեմ, չիջնէլ՝ պիտի, երբ աղջիկները թեւ թեւի տուած կ'ոստոստեն առջեւէս. կառուղին կը թողում ու կտրուկ կածան մը կ'ընտրեմ. դերբուկ ու դարձդարձիկ ներքուղի մը չա՛տ չատ կը հանէ իս գագաթը, անուանի Եաղ Օճտուրան ակէն դլուխը: Իրա՛ւ ալ Եաղ ոճնուրան. ինչպէս ալ որակեր են այս տակաւ մշտգնող ջուրը: Պարպուած զարեղուրի չիներու մէջ կը լեցնեմ ասկէ. պաղուկ ջուր: Նախաճաշ մը կ'ընեմ. գաւաթ մը ջուր կը կանծեմ ու... բան կերած չե՛մ ըլլար:

Դարձեալ կառքը կը ցատկեմ. կէս օրուան տաքը կը թմրեցնէ իս. կը մրափեմ, ժամանակը ի՞նչպէս մեռցնելու է. չրջապատակերը մի՛չտ նո՛յնը, մերթ նեղ կուկ փոսի մը մէջէն պիտի անցնի կառքը; մերթ դմրուխտ մարգի մը վրայէն: Բարձրաբերձ լեռներ, ջրուղիներով թրջուած ծմակներ տարօրէն կը շահագրգռեն իս: Կէս օրին կ'իջնենք Հալեպ Բէօրբիսի, ակի մը գլուխը կանցնինք, ու ապա երբեթաւոր չենք մը հասան՝ որ առաստաղէն լոյս կ'առնէր. տեսակ մը չքեղ նըկուղ էր ատիկա, ռատանէ աթոռներով յարդարուած, ուր, կեդրոնական ցուցափեղկի մը մէջ, հաստատութեան բոլոր արտադրութեանց նմուշներուն միջեւ աչքի կը զարնէր զանդան երկիրներու ցուցանանդեսներուն կողմէ երեսուն տարիէ իվեր տրուած վարձատրութեանց ցուցակը: 1889ին Պ. Վէրնիէի տրուած Պատուոյ Լէգէոնի խաչը իր կարմիր ժապաւէնի փայլը կը տարածէր չքաղրամներու ոսկի ու արծաթ երանգներուն վրայ:

—Կարեւոր այցելուները հոս կ'առաջնորդուին եւ մեծաժէք ըմպելիներու համտեսը հոս տեղի կ'ունենայ, ինչպէս Ռուսաեալ-Վէրնիէ ըմպելիինը՝ որ երկար տարիներ մնացած է հոս չիչերու մէջ: Պելճիքայի եւ Ցունաստանի վեհապետները հոս նստած են...

—Ըսել է տեսած էք զանոնք, յարեց Էթիէնէդ: Բայց անոնց այցելութիւնը մեր սենեակ մը մտան, ուր գործարանին բոլոր արտադրութիւնները, գեղեցկօրէն չինուած երկաթէ խորշադարաններու մէջ ցուցադրուած էին: Պ. Մուլէն դրասենեակ դարձած էր: Անոնք ազատ էին ամէն կողմ պտտելու, ամէն բան տեսնելու, իրար դնելու եւ խօսակցելու:

Էթիէնէդ, աչքերուժ քալելով, անտարբեր՝ իր հետաքրքրութեան ընծայուած ամէն բանի, աչխատութեան արահներուն մէջէն կը յառաջանար, ուր Թորանոցները, խտարանները եւ եփոցները կ'երկարէին պատերուն երկայնքը՝ իրենց գալարապատ խողովակներով՝ սողուններու նման, իրենց բոլորշի աւազաններով՝ հսկայ դըդումներու պէս. ձուլածոյ, պղպատ ու պղինձ իրենց մութդոյն կամ կարմրագոյն կողերուն մէջ կը պարտկէին գազանիքը ըմպելիներուն բոյրին ու համին:

Անանուխի, անիսոնի նուրբ հոտեր ու ատտղանիսանի զօրաւոր բոյր մը կը ծփային օդին մէջ: Աչխատանոց մը անցան, ուր ըմպելիներու ցրտացումը տեղի կ'ունենար յաջորդական հնձաններու մէջ, իրարու հետ կապուած՝ ապակեայ սիփոններով: Ըմպելիներու գետ մը դանդաղօրէն կը հոսէր մինչեւ վերջին ընդունարանը, ուր իր ընթացքը կը խափանուէր՝ ինքնաշարժ չիչերու մէջ լեցուելով: Անդադար գործիք մը, չոր աղմուկ մը հանելով, ըմպելին կը լեցնէր չիչերու մէջ, կը խցէր, կը կնքապատէր ու կը պիտակէր զանոնք: Շիչերը դուրս կ'ելլէին՝ ոնտուկի մէջ դրուելու համար պատրաստ, քսան հատ մէկանց:

Էթիէնէդ պահ մը կանգ առաւ, հաճոյք զգալով մեքենային կատարած կանոնաւոր աշխատութենէն: Մեքենան յամրօրէն շարժելով իր դարանները, ելքի տախտակին վրայ՝ ուր իւրաքանչիւր միաւթիւն իր տեղը ունէր խոռոչաձեւ, չարունակ կը բերէր քսան չիչեր՝ որոնք անընդհատ կը ժայթքէին իր կողերէն: Դրմբիւնը հասաւ, ուր ցուրտը դէրոյէն 50–55 աստիճան վար էր, միակ դէնքը մը ունէր այդ սառեցնող ցուրտին դէմ մաքառելու համար, եւ այդ դէնքը ամէն բանէ դերադաս էր իրեն համար, նոյն իսկ Դանդէկիի միլիոնատերուն հետ պիտի վարանէր փոխել. իր այդ փրկարար դէնքն էր ճարպը: Արդէն Հիւսիսային Բեւեռի բնակիչները, որոնք դէրոյէն 50 աստիճան վար ցուրտին մէջ զարմանալի տոկունութեամբ մը կ'ապրին,—ինչպէս մենք կ'ապրինք 20 աստիճան տաքին մէջ—օրական 3–4 քիլօ ձուկ կ'ուտեն, որ կը պարունակէ 1–1½ լիտր ձկան իւղ. ու այս կիսավայրենի ժողովուրդը միակ մխիթարութիւն մը եւ ներելի պարծանք մը ունի. կրնայ մրցիլ Եւրոպայի ժողովուրդին զարգացած ուղղին հետ իր անհունս զարգացած եւ հիանալիօրէն տոկուն... տատմքսով:

Մոնբելիէ — Ա. ՋԻԼԵԱՆ

ՊԱՏԱՐԱԳԱՅԻՆ ԹՈՒՂԹ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹՈՒՂԹՕՆԸ (122)

ՓՕՐՓ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ԱԼՔՈԼԱՎԱՃԱՌԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԺԴ.

Քրիսթիան հնչեցուց զանգակը: Պ. Մուլէն ներս մտաւ:

—Պարոն Մուլէն, ինծի կը յանձնէ՞ք բոլոր չտեմարանները բանալիները...

—Այո՛, պարոն Քրիսթիան... եթէ իմ ընկերակցութիւնս հաճոյ կը թուի ձեզի, պիտի փափաքէի...

—Շնորհակալ եմ, բաւ Քրիսթիան ժպիտով մը... Ո եւ է անձէ լաւ գիտեմ հաստատութեան ամէն կողմերը...

—Դիցուք թէ այնքան լաւ... Ես պիտի ըլլամ տիկինին առաջնորդը...

—Ուրեմն հիմա կը բերեմ բանալիները...

—Ձեզի կը հետեւինք...

Ոտքի ելան երկուքն ալ: Տնօրէնին աշխատութեան սենեակին մէջ պատերուն վրայ կը դանուէին ծանուցման նկարիչ վարպետներու կողմէ դծուած պատկերներ Վէրնիէի զանազան ըմպելիներուն համար: Աղուոր Վէրիթէ որ Միւքա մըն էր որ կը ցայտէր Բրիւնրլէի չիչէ մը, ծիծաղելով իր հայելիին մէջ. իսկ Ռուսեալ-Վէրնիէի համար Շէրէի այլաբանական հիանալի պատկերը դծուած էր: Էթիէնէդ ակնարկ մը նետեց այդ ճշմարիտ հրաչակերտներուն վրայ՝ ուր վայելչագեղ արուեսաը կը ծառայէր ամէնէն բարդաւաճ վաճառականութեան եւ անոր կ'ընծայէր իր փայլը: Քրիսթիան դուռ մը բացաւ. ճերմակ կռանեփսած, դով ու մութ սենեակ մը մտան, ուր գործարանին բոլոր արտադրութիւնները, գեղեցկօրէն չինուած երկաթէ խորշադարաններու մէջ ցուցադրուած էին: Պ. Մուլէն դրասենեակ դարձած էր: Անոնք ազատ էին ամէն կողմ պտտելու, ամէն բան տեսնելու, իրար դնելու եւ խօսակցելու:

Էթիէնէդ, աչքերուժ քալելով, անտարբեր՝ իր հետաքրքրութեան ընծայուած ամէն բանի, աչխատութեան արահներուն մէջէն կը յառաջանար, ուր Թորանոցները, խտարանները եւ եփոցները կ'երկարէին պատերուն երկայնքը՝ իրենց գալարապատ խողովակներով՝ սողուններու նման, իրենց բոլորշի աւազաններով՝ հսկայ դըդումներու պէս. ձուլածոյ, պղպատ ու պղինձ իրենց մութդոյն կամ կարմրագոյն կողերուն մէջ կը պարտկէին գազանիքը ըմպելիներուն բոյրին ու համին:

Անանուխի, անիսոնի նուրբ հոտեր ու ատտղանիսանի զօրաւոր բոյր մը կը ծփային օդին մէջ: Աչխատանոց մը անցան, ուր ըմպելիներու ցրտացումը տեղի կ'ունենար յաջորդական հնձաններու մէջ, իրարու հետ կապուած՝ ապակեայ սիփոններով: Ըմպելիներու գետ մը դանդաղօրէն կը հոսէր մինչեւ վերջին ընդունարանը, ուր իր ընթացքը կը խափանուէր՝ ինքնաշարժ չիչերու մէջ լեցուելով: Անդադար գործիք մը, չոր աղմուկ մը հանելով, ըմպելին կը լեցնէր չիչերու մէջ, կը խցէր, կը կնքապատէր ու կը պիտակէր զանոնք: Շիչերը դուրս կ'ելլէին՝ ոնտուկի մէջ դրուելու համար պատրաստ, քսան հատ մէկանց:

Էթիէնէդ պահ մը կանգ առաւ, հաճոյք զգալով մեքենային կատարած կանոնաւոր աշխատութենէն: Մեքենան յամրօրէն շարժելով իր դարանները, ելքի տախտակին վրայ՝ ուր իւրաքանչիւր միաւթիւն իր տեղը ունէր խոռոչաձեւ, չարունակ կը բերէր քսան չիչեր՝ որոնք անընդհատ կը ժայթքէին իր կողերէն: Դրմբիւնը հասաւ, ուր ցուրտը դէրոյէն 50–55 աստիճան վար էր, միակ դէնքը մը ունէր այդ սառեցնող ցուրտին դէմ մաքառելու համար, եւ այդ դէնքը ամէն բանէ դերադաս էր իրեն համար, նոյն իսկ Դանդէկիի միլիոնատերուն հետ պիտի վարանէր փոխել. իր այդ փրկարար դէնքն էր ճարպը: Արդէն Հիւսիսային Բեւեռի բնակիչները, որոնք դէրոյէն 50 աստիճան վար ցուրտին մէջ զարմանալի տոկունութեամբ մը կ'ապրին,—ինչպէս մենք կ'ապրինք 20 աստիճան տաքին մէջ—օրական 3–4 քիլօ ձուկ կ'ուտեն, որ կը պարունակէ 1–1½ լիտր ձկան իւղ. ու այս կիսավայրենի ժողովուրդը միակ մխիթարութիւն մը եւ ներելի պարծանք մը ունի. կրնայ մրցիլ Եւրոպայի ժողովուրդին զարգացած ուղղին հետ իր անհունս զարգացած եւ հիանալիօրէն տոկուն... տատմքսով:

Մոնբելիէ — Ա. ՋԻԼԵԱՆ

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Երեւան եկած իրողութիւն մը. — Առաջնորդ Սրբազանին դիմումները.—Արդի Թաղ. խորհուրդը:

ՊԱՅՔԱՐ, 18 Յուլիս

Իրաւացի ու արդար դիտողութիւններ, արագ հայեացքներ, յաճախ գուշակել տուած էին տեղւոյս վարժարանին ուսումնական ինկած վիճակը՝ որ բացարձակապէս սկիզբ առաւ այս տարեշրջանիս մէջ, անօրէն-ուսուցչ յորջորջուելու երազանքին մէջ թաղուած վարժապետի մը պատճառաւ: Ի զո՛ւր մաքառեցան յառաջդիմութեան բաղձացող ու դառն քմահաճոյքներու չծառայելու գեղեցիկ իսէալը ունեցողներու դէմ: Հարկ էր ուրեմն ջոջային հով կլլողներուն թիւրիմացութիւն չի գործեր իմ վրայս: Ես ալ անոնց չափ կ'արժեմ:

—Դուն ալ դչնայ մը չե՞ս, պատասխանեց Քրիսթիան այնպիսի ժպիտով մը որ անհաճոյ թուեցաւ Էթիէնէդի:

—Ցառաջանանք, ըսաւ մանկամարդ կինը չոր չեշտով մը:

Էթիէնէդ չատ չրջահայեաց, լուրջ կը գտն

մացութիւնները չօշափելի փաստերու տակ պարզել, ցոյց տալով տարեկան քննութեանց արդիւնքը նաեւ, ինչ որ դժգոհ թաղուց հետաքրքիր ծնողքները, որոնք իրենց զաւակները՝ գէթ քիչ մը բան սորված տեսնելու փափաքով եկած ու իրենց փափաքը, յոյսը ի դերեւ ելած վերադարձած էին։

Վարժարանին տարեկան քննութիւնները սկսան յունիս 29ին, եւ վերջացան ամսոյս 2ին։ Կրասերագոյն կարգէն սկսեալ մինչեւ բարձրագոյնը, բազմաթիւ սխալներ ունեցան քերականական ու նախնական ուսումներու պարզ հարցումներու պատասխանին, ու նոյն իսկ առաջնութեանց մէջ։

Ինքնահոգակ տնօրէնը, քննութեանց այս կացութեան մէջ, ուսանողաց անդարձ ժամերը պարապի վատնուած ըլլալը չզգացնելու ինքնախաբութիւնով, աշակերտաց տարօրինակ պատասխանները անհիրկի շաւղութիւններուն մէջ կը խեղդէր։ Միւս կողմէն՝ «Այս տարի աշակերտաց նոր սկսան» ի հակասական պատրուակով կը ջանար ծածկել իր դասաւանդութիւններուն սխալ ու յոռի դրութիւնները, որովհետեւ՝ յայտնի էր թէ, քննուած առարկաները երեք տարիներէ ի վեր ուսանողաց ձեռքն էին արդէն։

Բնական թելերը կտրեցան այն տեղ, երբ կրթասէր անձերու հայացակէտը լուսաբանուեցաւ տարեկան քննութիւններէն։

Հիմա, հոս կարդն է ըսել թէ, ժողովուրդին հանրագրութիւնովը՝ որ Սամսոնի Առաջնորդ Սրբազանին մատուցուած էր, վարուած ոճամանակեայ նախորդ Թաղ. Խորհուրդի երկու անդամները՝ Մամա Եաղուպեան եւ Ռուբէն Գալէրլեան, ինքնահոգակ տնօրէնի բացարձակ անձեռնհասութիւնը ի վեր հանող դիտողութիւններս, ասկէ առաջ հերքել ուզած էին Սուրհանդակի մէջ։ Ասենապետ, Ասենադպիր մակդիրներով սարքուած տարակ գրութիւն մը հրատարակութեան տալով։ Ու իբր թէ, առժամանակեայ թաղականութեան օրինաւոր քուէարկութեամբ նոր մը յաջորդել տալու համար, Առաջնորդ Սրբազանին դիմուած է ըսելս՝ թէպէտ իրողութիւն մը, սակայն այդ երկու անդամներուն պատուոյն կը դպչի եղեր։

Ուշադրաւ էր թէ, հերքմագրին մէջ միայն վարժապետ-տնօրէնի անձեռնհասութեան մասին խօսած տուգութիւններս հերքել ուզած էին իրենց խելքով։ Ուրեմն ի՞նչու չհերքել իրենց արարքներուն համար ըրած դիտողութիւններս։ Մի՛ծաղաչարժ չէ՛, իր դասը չպաշտպանել ու ուրիշին պաշտպանելու ելլել։

Ասոնցմով կը հասկցուի թէ, առանց նպատակը վարժապետ-տնօրէնի համար ըրած արդարացի դիտողութիւններս հերքել չէր, այլ՝ պարզապէս ինքզինքին արդարացնելու միջոց մը, պարզուակ մը չկարենալ գտնելուն համար էր որ՝ անձեռնհաս վարժապետի մը կարողութեան դէմ տալով՝ կ'ուզէին իրենց աշակերտները աջակցած ցոյցնի։ Բայց տնօրէն-վարժապետի մասին տրուած այն տկարամիտ ջանագովութիւնները ջուրը ինկան տմամբերջի քննութեան տակն, երեւան ելելով մերկապարանոց վիճակը, իրողութիւն մը, որ արդէն նախատեսուած էր։

* * *

Կրթասէր անձեր, վերջերս բողոքագիրներ ուղղած էին Առաջնորդ Սրբազանին, որպէս զի նկատողութեան առնուի ժողովրդեան մէջ գրգիռ ծաւալող տնօրէն վարժապետի անօրինակ հանդուգնութիւնը։

Սակայն հետաքրքրական եղաւ տեղւոյս վարժապետին մեկնումը՝ որ Առաջնորդ Սրբազանին քաղաքս ժամանելու դիտաւորութիւնը լսելուն պէս, կծիկը դնելու խոնարհութիւնը ունեցաւ։

* * *

Արդի նորընտիր Թաղ. Խորհուրդը՝ որ քուէներու բացարձակ առաւելութեամբ ընտրուած է, կը կարծենք թէ նախորդին նման անխորհրդաբար չպիտի գործէ, ու բողոքի, դժգոհանքի երբէք տեղի չտալու գեղեցիկ արամադրութիւնով՝ պիտի գործէ, ինչ որ շահեկան է կրթականի մասին, որուն ամուլ վիճակը նկատի առնելով, յառաջիկայ շրջանին հնար՝ կանուխէն սկսած է ժողովուրդին կրթական բաղձանքներուն գոհացում տալու միջոցներ ձեռք առնել։ Ուրեմն՝ փափաքելի է մեզ յուսալ թէ, արդի թաղականութեան օրինակելի ջանքերով, կրթական փայլուն վիճակ մը պիտի ունենանք դրպրոցական յառաջիկայ նոր շրջանին, որուն յարատեւութիւն մաղթելով՝ առիթը ունենալինք Արեւելքի տնականներուն մէջ նկարագրել գոհունակութիւն առթող յառաջդիմութիւններ։

Ե. ԹԻՆԷՐԵՂԵԱՆ

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՕՆՆԻԿ

Երկար տարիներէ ի վեր «Ալէքսանդեան եղբարքն» անունով ընկերակցաբար հաստատած մեր դերձակի վաճառատունը բաժնած ըլլալով, ընկերներէն դարձեալ Բերա, մեծ պողոտայ, Վենետիկ փողոց թիւ 5 աբարթմանի դերձակի վաճառատան մէջ իմ անուամբ եւ հաշուոյս կը շարունակեմ դիւրամատչելի գիներով, վերջին նորաձեւութեանց եւ յաճախորդներու ճաշակին համեմատ չափի վրայ հագուստներ պատրաստել։

Այն անձանց որոնք մեծագումար վճարումներ ընելով հանդերձ գարձեալ ճաշակնուն համաձայն զգեստներ չկրնան ձեռք ձգելնուն կը գանգատին, կը յանձնարարենք ուրեմն Ալէքսանդր Օննիկ էֆէնտի յիշեալ վաճառատունը որ իր ապրանքները Եւրոպոյ լաւագոյն եւ վրստահութեան արժանի գործատուներէն կը հայթայթէ, ինչ որ բոլոր յաճախորդներու ճաշակին ու նորաձեւութեան պայմանները կը գոհացնէ լիովին։

Արտաքին Լուրեր

ՖՐԱՆՍԱ

Եղմացոյցի յանձնաժողովը.—Եղմացոյցը պատրաստուած.— Ալլիանս Ֆրանսեզ.— Հացկերոյթ մը։

Բարիզ, 1 օգոստոս. — Եղմացոյցի յանձնաժողովը, լսելէ ետքը եղմական նախարարին բացատրութիւնները, ատրտեց իր աշխատութիւնները եւ 1904 եղմացոյցին հաւասարակշռութիւնը։ Հետեւաբար տեղեկագիրները, խորհրդարանական արձակուրդին ատեն, պիտի կըրնան խմբագրել իրենց տեղեկագիրները, որոնք ապագրուելով պիտի բաշխուին խորհրդարանին նստաշրջանը բացուելուն պէս։ Այդ կերպով Երեսփ. ժողովը պիտի կրնայ եղմացոյցին վիճաբանութիւնը սկսիլ՝ աշնան նստաշրջանին առաջին օրերուն։ Ցանձնաժողովը եղմացոյցը հաւասարակշռելու մասին սա որոշումները տուաւ.—1904ի եղմացոյցին մէջ չգրծածել տարեկան այն չորս միլիոն ֆր.ի տուրքը զոր Պանք ը Ֆրանս կը հատուցանէ տէրութեան գանձուն։ Այդ գումարը երկրագործական վարկին տրամադրութեանը տակ դրուած է, ինչպէս ապագային վճարուելիքները։ Միւս կողմէ յանձնաժողովը, ինչպէս կառավարութիւնն ալ կ'առաջարկէր, որոշեց գանձուն յանկացնել մինչեւ 1902 անպրծածելի մնացած նոյն տուրքը՝ որուն գումարը 15 միլիոն ֆր.ի կը հասնի։ Եղմական նախարարին առաջարկութեամբ խահուէններու համար տնտմանուած 156 ֆր.ի տուրքը որոշեց 1904 յունուար 15էն սկսեալ գանձել։ Ցանձնաժողովը սահմանեց եղմացոյցին բոլոր թուանշանները։ Հասոյթներու մէջ խահուէի տուրքը երեք միլիոն. պակաս ենթադրուած է եւ երկրագործական վարկի կորուստն ալ չորս միլիոն, սակայն ստոր փոխարէն զանազան խնայողութիւններ եւ հասոյթի յաւելումներ նշանակուած են՝ որոնց գումարը կը հասնի 7,697,000 ֆր.ի, որով 697,000 ֆր.ի յաւելում մը կ'երեւայ եղմացոյցին մէջ։

—Ալլիանս Ֆրանսէզը, երէկ իրիկուն, հացկերոյթ մը տուաւ իր ուսուցիչներուն՝ երկու սեռէ, որոնք Ֆրանսայի գաղթավայրերուն եւ օտար երկիրներուն մէջ կը տարածեն ուսուցումը Ֆրանսէրէնի եւ Ֆրանսական գրականութեան։ Սեղանին կը նախագահէր հանրային կրթութեան ընդհանուր քննիչ Պ. Ֆոնսէն, որուն քով կը գտնուէին կրթական նախարար Պ. Շոմիէի ներկայացուցի ը՝ բալնարգոյն ուսուցման անօրէն Պ. Պաեէ եւ Ակադեմիին մշտնջենական քարտուղար Պ. Կասթոն Պուասսիէ։ Ազանդերին տանն Պ. Պաեէ բանախօսութիւն մը արտասանելով ըսաւ թէ Պ. Շոմիէ, վերջերս Իտալիա ու Ցունաստան ուղեւորած պատուն ամէնէն լաւագոյն հրապարակախօսներէն մէկը եղած է։ Ասոնցմէ մեղեցոյ որ օտար [illegible] տարբերի Ֆրանսերենի ուսումը։ Նաեւ վստահեցուց Ալլիանս Ֆրանսէզը թէ կառավարութիւնը ամէն կերպով բարեացակամ է անոր նկատմամբ։ Պ. Կասթոն Պուասսիէ, Ակադեմիին անունով, ողջունեց Ալլիանս Ֆրանսէզը, յիշեցնել տալով որ Ֆրանսական Ակադեմին 30,000 ֆր.ի մրցանակ մը յատկացուցած էր անոր։ Այդ գումարը բաշխուած էր օտար երկիրներու մէջ Ալլիանս Ֆրանսէզէն նպաստ ստացող զանազան վարժարաններու միջեւ։ Պ. Պուասսիէ բաժակ պարպեց նոյն հաստատութեան եւ Ֆրանսերէնը տարածողներուն համար։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Վարժարաններուն խնդիրը. — Թուիլի եւ սիսկոպոսին զգայացուց մէկ ճառը. — Առեւտրական դաշնադրութիւններ. — Խարդախութիւն մը։

Պերլին, 1 օգոս.—Ֆրանֆֆուրթեր Զայթունկն կ'ըսէ թէ Թիւլի եռանդուն եպիսկոպոսը՝ Տ. Բորում տրամադիր կ'երեւայ վերջին բանալու պ'յքարը՝ վարժարաններու մասին։ Նէօ-Ֆիրխէնի մէջ, Թիւլի մօտ, երգեցիկ ընկերութեանց մէկ համաժողովին ատեն, զդայացուց ճառ մը խօսեցաւ։ Աւասիկ անոր գլխաւոր մասը.

«Մայր կրնայ չուզող եպիսկոպոս մը խեղճ եպիսկոպոս մըն է։ Եթէ Փրկիչը զրպարտուեցաւ, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ իր ծառաներն ալ չզրպարտուին։ Ես բան մը միայն կը ցանկամ՝ այն է թէ մենք, միւս նոյն կարգի քաղաքացիներ, որ սակայն կոչուած ենք իրարու փոխադարձաբար օգնելու, իրար չենք հակնար, թէ մենք, կաթոլիկներ, կապուած ըլլանք միտ։ Ալ ես իրաւունք պիտի չունենանք մեր տղաքը մեծցնելու մեր կրօնքին մէջ։ Լո՛ւռ մնալու ենք ասոնցմէ մը առջեւ որ մեր սիրտերը կը խոցոտէ՝ այսինքն այն եղանակը, որով կը պղտորեն մեր տղոց հոգիները։ Եթէ մենք, կաթոլիկներս, միանանք, փոխադարձաբար իրարու օգնենք, եթէ ամէն կողմ կաթոլիկներուն իրաւունքները պաշտպանենք, անպարտելի պիտի ըլլանք։»

—Գերմանական կառավարութեան կողմէ կարգուած քմահաճերը, որոնք Ռուսիոյ հետ կնքուելիք առեւտրական դաշնադրութեան առաջին բանակցութեանց ձեռնարկելու պաշտօնը ունին, Բնդրեսպուրկ պիտի ուղեւորին։

—Գերմանիոյ մէջ նորէն ընդհանուր ուշադրութեան առարկայ կ'ըլլայ ընդարձակ խարեբայութիւն մը զոր գործած է սեղանաւոր մը՝ անագին գումարներ իւրացնելով։ Առեւտրական խորհրդական Պ. Հան գլխաւոր ընկերակիցն է Տրէզդայի Լուսաւոր Ռոքսթ պանքային։ Զանխող շանգադիութիւններու հետեւանքով այդ պանքան դժուարին շրջան մը կ'անցընէր։ Պ. Հան խարդախեց փոխանակագիրներ՝ որոնք իր պանքային յանձնուած էին յանձնարարներու կողմէ։ Զերբակալուելու պահուն Պ. Հան անդամ էր քանրեսթը ընկերութեանց վարչական խորհուրդներուն, որոնց մեծ մասը կը վերաբերին սաքսոն ճարտարարուեստին։

ՌՈՒՍԻԱ

Ծայրագոյն Արեւելք.— Ռուս պատասխանատուներու խորհրդակցութիւնը.— Տրուած որոշումները.— Հեղինակի իրաւունք։

Բեդերսպուրկ, 1 օգոստոս.—Պատերազմական նախարար Բուրբոթքին զօրավարին եւ Ռուսերուն կողմէ գրաւուած չինական նահանգները գանուող ռուս գլխաւոր պաշտօնատարներու միջեւ կատարուած խորհրդակցութեանց հետեւանքով սա հիմերը ընդունուեցան.—Ա. Ռուսիա անկեղծօրէն տրամադիր է Մանչուրիայէն ետ քաշելու իր զինուորները, բացի այն գօտիէն, որկէ երկաթուղին կ'անցնի։ Բ. Ետ քաշելու այդ գործողութիւնը կատարուելուն պէս, ռուս կառավարութիւնը պիտի ընդունի որ Չին օտարականներու բնակութեանը համար բանայ իր ուզած տեղերը, պայմանաւ, սակայն, որ Ռուսիա իրեն վերապահէ այդ բացումին պատեհութիւնը գնահատելու իրաւունքը՝ երկաթուղիի գօտիին նկատմամբ։ Գ. Գալով Քորէայի, Ռուսիա պարտաւոր է ձեռնթափ ըլլալ, պայմանաւ որ Ճարոն ալ միւսներուն բանը ընէ։ Պէտք է աւելցնել մանաւանդ երեք չաբաթէ ի վեր հրապարակ հանուած վերջին զրոյցներու առթիւ, թէ Թոքիոյի եւ Ուաշինկթընի մէջ այդ տրամադրութիւնները գոհացուցիչ կը նկատուին, միայն Անգլիոյ կառավարութիւնը նեազ նպաստաւոր կ'երեւայ։

—Թատերգութեանց եւ գուսաներգութեանց ռուս Միութեան տեսչութիւնը վերջերս խորհուրդ հարցուց Ռուսիոյ նշանաւոր փաստաբաններուն եւ իրաւագէտներուն՝ գիտնալու համար թէ այդ երկրին մէջ մինչեւ ո՞ր ատիճան եւ ինչ կերպով կարելի է պաշտպանել հեղինակի իրաւունքը թատերգութեանց օտար հեղինակներու գործերուն համար։ Այդ փաստաբանները եւ իրաւագէտները կարծիք յայտնեցին թէ Ռուսիոյ մէջ կարելի է այդ իրաւունքը դրական կերպով պաշտպանել՝ պայմանով որ այդ հեղինակները լրացնեն անհրաժեշտ ձեւակերպութիւնը։ Իսկ առանց հեղինակին արտօնութեան, ձեռագրի մը թարգմանութիւնը կամ ներկայացումը մասին անպատասխ կարծիք յայտնեցին։

ՎԱՏԻԿԱՆ

Պապին ընտրութիւնը.— Առաջին ֆուքարկութիւնը.— Պապական ընտրական ժողովին առաջ վերջին ժամերը.— Ենթադրութիւններ.— Ռամբոլա եւ սի Բիւթրո կարտինալները։

Հռոմ, 1 օգոստոս.—Այս առաւօտ ժամ 10էն սկսեալ տեղի ունեցաւ առաջին քուէարկութիւնը։ Ժամ 11ին ժողովրդեան սաստար բազմութիւն մը հաւաքուած էր Ս. Պետրոսի հրապարակը. ամէն ոք կը նայէր Սեքստեան մատուռին վրայի ծխնելոյզին, ուրկէ պիտի ելնէր այրած քուէթուղթերուն մուխը։ Յայտնի է թէ երբ Պապը ընտրուի, մուխը ճերմակ է եւ գրեթէ անն՛չմարելի. եթէ քուէարկութիւնը ապարդիւն եղած ըլլայ, սովորութիւն է քուէթուղթերուն հետ այրել. նաեւ թրջուած յարդ, որով թանձր ու սեւ մուխ մը կ'ելնէ։ Կարտինալներէն մէկը՝ սպանիացի Հէրրերօ ի Էսբինոզա, վալանսիոյ արքեպիսկոպոսը, յայտարարեց թէ չի կրնար Սեքստեան մատուռը երթալ, վասն զի օրտի հիւանդութենէ կը տառապի։ Ուստի հաստատուած կանոնին համաձայն, երեք կարտինալներ որոշուեցան որոնք անոր խուցը երթալով քուէն պիտի առնեն, փոքր տուփի մը մէջ դրուած, եւ տեղապահ կարտինալին պիտի յանձնեն։ Այս վերջինը տուփը պիտի բանայ բոլոր կարտինալներուն ներկայութեանը։

—Առաջին քուէարկութիւնը, հակառակ ընդհանուր ակնկալութեան չատ շուտ աւարտեցաւ, վասն զի ժամ 11.13ին սեւ մուխ մը կ'ելլէր, որով յայտնի եղաւ թէ քուէարկութիւնը արդիւնք չէր ունեցած։

—Պատարագէն եւ աւանդական ճառէն ետքը, կարտինալները, երէկ կէս օրին, Վատիկանէն ելլելով իրենց բնակարանները գացին՝ վերջին պատրաստութիւնները տեսնելու։ Ս. Պետրոսի հրապարակին վրայ մեծ բազմութիւն հաւաքուած էր՝ կարտինալներուն անցքը դիտելու համար։ Կէս օրէն երեք ժամ ետքը, այս վերջիններուն քարտուղարները պայուսակներով Վատիկան հասան. քիչ ետքը ժամանեցին կարտինալները։ Ժողովուրդը հանգիստ արտայայտութիւններ ըրաւ Կոթթի ու Վանութէլլի կարտինալներուն՝ զոր Պապութեան համար ամէնէն յարմարագոյն ընտրելիները կը նկատէ։ Վատիկանի շուրջը բազմաթիւ զինուորներ կեցած էին։

—Իտալիոյ կառավարութիւնը որոշեց որ պապական ընտրութեան ժողովին գումարումը տ'ըքան տանն տեւէ, Հռոմի զինուորները զօրանոցներուն մէջ պատրաստ կենան։

—Հռոմի եկեղեցիներոն մէջ, տեղապահ-կարտինալին հրամանով, Ս. Հաղորդութիւնը ամէն օր ի տես պիտի դրուի մինչեւ իրիկուն։

—Դիւերնան մօտ տեղապահ-կարտինալը, գլխաւոր երեք կարտինալներուն եւ արարողապետներուն հետ, որոնց կ'առաջնորդէին ջահակիր սպասաւորներ ու զուիցերեցի պահակներ, գնաց աչքէ անցընել ժողովատեղին բոլոր ներքին մասերը, նրբանցքները եւ այլն, հաստատելու համար թէ ընտրական ժողովին մասնակցողներէն դուրս մարդ մը չկայ եւ թէ դուրսի հաղորդակցութեան բոլոր միջոցները արգիլուած են։ Այդ այցելութիւնը մանրաղնին կերպով կատարուեցաւ եւ ժամէ մը աւելի տեւեց։ Կարտինալ-տեղապահը վստահութիւն գոյացնելէ ետքը, հրաւիրեց պապական ընտրութեան ժողովին մարշէչալ Մարիո Կիֆի իշխանը, որպէս զի դռները փակել տայ։ Մարշէչալը որ հռոմէացի ազնուականի հանգեստ կը կրէր, զանազան պաշտօնեաներու ու զուիցերեցի պահակներու հետ եւ ջահակիրներու առաջնորդութեամբ գնաց ընտրական ժողովին դուռերուն։ Ներսի գլխաւոր մուտքը։ Կարտինալ-տեղապահ հոն կը սպասէր գլխաւոր կարտինալներուն եւ արարողապետներուն հետ։ Տեղապահը մարշէչալին յանձնեց քսակ մը որ երկու գլխաւոր դուռներուն բանալիները կը պարունակէր։ Մարշէչալը, կարտինալները ողջունելէ ետքը, իր հետեւորդներովը հեռացաւ ժողովատեղիին շրջանակէն։ Դուռները գոցել տուաւ, կղպեց եւ բանալիները քովը պահեց։ Այդ միջոցին տեղապահը եւ միւս կարտինալները ներքին մասին դուռը գոցեցին ու կղպեցին։ Տեղապահը պահեց բանալիները։ Մինչեւ Յոն գործողութիւնը կատարուեցաւ երկրորդ դրան համար։ Փակուած անձերուն թիւն է 365, որոնք են 62 կարտինալ, 62 քարտուղար, 62 ազնուական-պահապան, 62 սպասաւոր, 40 արքեպիսկոպոս ու եպիսկոպոս եւ այլն, 14 խոհարար ու 20 բեռնակիր։ Կարտինալները երեք օրուան համար ճերմակեղէն առած են հետերնին։ Շարժուն դարակները որոնց միջոցաւ կը կատարուին դուրսի հետ յարաբերութիւնները, առուն երկու եւ իրիկուան ալ երկու ժամ միայն բաց պիտի մնան։ Ժողովատեղիէն ներս մանելիք առարկաները պիտի քննեն պահապանները, որպէս զի տեղեկութիւն, խորհուրդ, ձնշում եւ այլն պարունակող թուղթեր ներս չմտցուին։ Տեղապահը եւ գլխաւոր կարտինալները խիստ քննութեան կ'ենթարկեն ներս մտնելիք ամէն առարկաները, մինչեւ իսկ պատուները եւայլն, որպէս զի որ եւ է թուղթ չպարունակեն։ Հակառակ ձեռք առնուած այդ խիստ միջոցներուն, ժողովականները դալձեալ կրցած են հաղորդակցութիւն ունենալ դուրսի հետ, ինչպէս պատահած է 1725ին։ Կարտինալները ու իրենց քարտուղարները ժողովատեղին մտնելնուն պէս՝ սկսան ծակել խուցերուն պատերը որոնք նոր չինուած են. պիտի ծակ մը բացին՝ օդ եւ լոյս առնելու, բայց ամէնէն աւելի դուրսի հետ հաղորդակցութիւն կատարելու։ Այսօր կարելի չէ այդ միջոցը գործադրել, վասն զի Իտալիոյ [illegible] թիւն մը կը կատարէ Վատիկանի շուրջը։

—Մինչեւ վերջին վայրկեանը Վատիկանի մէջ ու դուրսը ենթադրութիւններ եղան պապական զանազան ընտրելիներու եւ կուսակցութեանց կազմութեանը մասին։ Երէկուան լուրերուն նայելով ամէնէն աւելի կը խօսուի տի Բիւթրո, Սէրաֆինօ Վանութէլլի, Ռամբոլա, Սբու

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Իւլյի երկրորդ ամսիան սրուեցաւ մաքսային վերատեսչութեան թղթակցութեանց դիւանին միւ մէյեղբ ձէվիլ պէյի։

— Զորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Երզրումի ֆրանսական փոխ-հիւպատոս Պ. Ռապոյի։

— Արհեստի չքաղդամ՝ Վիէննայի կրամոֆոնի Ընկերութեան տնօրէն գերմանացի Պ. Լուսվիգ Վիլտի։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. — Ռուսիոյ մայր կայսրուհին տնանխմբութեան առթիւ, երէկ, Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ նոր կուսակալ Հասան պէյ, երէկ, Կայս. Պալատ երթալով երախտագիտութիւն մատոյց։ Յետոյ Բ. Դուռը երթալով այցելութիւն տուաւ ներքին գործոց նախարարին եւ եպարքսական Խորհրդականին։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդին նոր անդամ Խալիա պէյ, նախկին կուսակալ Տիարպէքիրի, երէկ, Կայս. Պալատ երթալով, երախտագիտութիւն մատոյց։ Յետոյ Բ. Դուռը գնաց և պաշտօնին ձեռնարկեց։

ՅՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքը, երախտագիտական ուղերձ մը մատուցանելով յոտս կայս. Գահոյից, շնորհակալութիւն մատոյց՝ հիւանդութեանը միջոցին ցոյց տրուած կայս. հոգածութեան եւ եղած կայս. շնորհին համար։

— Տ. Եռաքիմ Սրբազան, որ վիրաբուժական գործողութեան մը ենթարկուելով երիկամունքէն քար հանուած էր, կատարելապէս առողջացած ըլլալով, երէկ սկսաւ զբաղիլ իր պաշտօնին վերաբերեալ գործերով։

ՕՍՄ. ՆԱՀԱՆԴՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց Կ. Պոլսէն պաշտօնատարներ զրկել նահանգները, որպէս զի քննութիւններ կատարեն թէ օսմ. նահանգներու մէջ ընդհանուր տարբերու գանձման վերաբերեալ կանոնագիրը ի՞նչ կերպով կը գործադրուի, կատարուած գանձումներու քանակութիւնը ո՞րքան է, քաղաքային ու եկամտական պաշտօնեաները մինչև ո՞ր սահման կ'աշխատին գանձելու համար, որոշեալ ծախքերու բաշխման եւ հաւաքման մասին եղած կեդրոնացման դրութիւնը ի՞նչ կերպով կը գործադրուի, եկամտական ընդհանուր գործառնութիւնները ի՞նչ վիճակի մէջ են, հանրօգուտ շինութիւններէն ի՞նչ արդիւնքներ գոյացած են, ճամբաներու շինութեան աշխատելու փոխարէն հատատուած տուրքը ո՞րքան կը գանուի ու որքան առկախ մնացած է, կրթական վարչութիւններուն հաշիւները ու գործառնութիւնները ի՞նչ վիճակի մէջ են, կայս. հպատակները հանրային կրթութեան մասին ի՞նչ պէտքեր ունին ու հիմնական կրթական դրութիւնը ո՞ր սահման բաւական է, ոստիկաններուն ու ոստիկան-շինարարներուն վիճակը ու արարքը ի՞նչ են, քաղաքային պաշտօնեաները ի՞նչ կերպով կը կատարեն իրենց պարտականութիւնները եւ վերջապէս ի՞նչ միջոցներ ձեռք առնելու է, կայս. հաճութեան համաձայն, երկրին վարչութիւնը աւելի բարւոքու կատարելագործելու վիճակի մը վերածելու համար։ Այդ պաշտօնով, կայս. Իրատէի մը համաձայն, Այտընի ու Արշիպեղագոսի կղզիներու նահանգները պիտի զրկուին պետական Խորհուրդի անդամ Հազիմ պէյ եւ եկամտական Խորհուրդին անդամ Էմնէմ էֆէնտի։ Գոնեա ու Էնկիւրի՝ պետական Խորհուրդին անդամ Պէքիր Բեամի էֆէնտի ու եկամտական Խորհուրդին անդամ Հիւսնի պէյ։ Պրուսա, Իզմիտ, Պոլու, Զաքմաքա ու շրջականները՝ Պետական Խորհուրդին անդամ Մուսթֆա պէյ եւ եկամտական Խորհուրդին անդամ Նէշիպ պէյ։ Պէրութ ու Երուսաղէմ՝ պետական Խորհուրդին վերաքննիչ ատեանին նախագահ Ալի Տանրի պէյ ու Մալիէի իրաւադէտ խորհրդականներէն Մանսուր պէյ։ Ուրիշ տեղերու համար ալ նոյն կարգի պաշտօնատարներ պիտի զրկուին։ Այդ բոլոր պաշտօնատարներուն տարուելիք հրահանգները, կայս. Իրատէին համաձայն, պատրաստուելով յանձնուած են անոնց։ Նահանգներու մէջ գանուող դպատական ու եկամտական քննիչներն ալ պիտի ընկերակցին Կ. Պոլսէն զրկուելիք քննիչներուն։ Միւս կողմէ Բուսմէլիի նահանգայ ընդհանուր քննիչ Հիւսէյին Հիլմի փաշա Մանասդրի, Սելանիկի ու Գոսովոյի նահանգներուն զաւառ տեղերը դատական քննիչներու նախագահութեամբ եւ քաղաքային ու զինուորական պաշտօնեաներէ բաղկացած երեք յանձնաժողովներ կազմած է, որպէս զի Հիլմի փաշայի կատարած քննութիւնները աւելի օգտակար արդիւնքներ ունենան եւ անդորրութիւնը աւելի եւս ամրապնդուի։ Այդ յանձնաժողովները գործի ձեռնարկած են։

ՖԷՀԻՄ ՓԱՇԱ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Իպրահիմ փաշայի, Հաղգը Շինասի պէյի եւ տոքտ. Դանպուրօղլլէի ընկերանայ նաեւ Կայս. Պալատան բժիշկներէն դեր-զնդապետ Դաորի պէյ՝ կայս. մասնաւոր թիկնապահ Ֆէհիմ փաշան դրամանելու համար։ Ֆէհիմ փաշայի առողջական վիճակը հետզհետէ բարւոքելու վրայ է։

ՌՈՒՍԻՈՅ Մարիա Ֆէոդորովնա մայր կայսրուհիին տնանխմբութեանը առթիւ, երէկ առաւ, Ռուսիոյ դեսպանատան Պէօյիւքտէրէի ամարանոցին մէջ գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան։ Ներկայ էին դեսպանը, դեսպանատան ու հիւպատոսարանի բոլոր պաշտօնեաները եւ այլն՝ ամէնքն ալ համազգեստով։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ ՄԻԱՑՄԱՆ մասին, վաղը, Հանրային Պարտքի վարչութեան մէջ գումարում մը պիտի կատարուի։ Պ. Կասթոն Օպուանօ ալ ներկայ պիտի գտնուի։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խիվին զրօսանաւը՝ էջ Մահիուսա Աղեքսանդրիայէն Անգլիա պիտի երթայ, նորոգուելու համար։ Յետոյ Կ. Պոլիս պիտի գայ՝ սեպտեմբերի վերջերը եգիպտոս տանելու Խիվը ու ընտանիքը։

ԲԵՐԱՑԻ հեռագրատան հաշուակալութեան պաշտօնեաներէն Ֆէրիտ էֆ. Կ'ըսէ Իգսամ, պաշտօնակ պիտի ըլլայ՝ նոյն հեռագրատան մէջ գործուած զեղծումներուն իբրեւ մասնակից։

ՍԸՐ Հ. ՊԱՊԻՆԹԸՆ ՍՄԻԹ, անգլիական ու հրանտական պատուիրակ օսմ. Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին մէջ, մօտերս Կ. Պոլսէն Լոնտոն պիտի մեկնի, վասն զի Անգլիոյ Թղթատարական նախարարութեան խորհրդական կարգուած է։ Ֆրանսական պատուիրակ Պ. Պէրժէ մինչեւ մարտ փոխանորդաբար պիտի վարէ Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին նախագահութիւնը։

ԴԱՐԱՖԷՕՅԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ.—Մոնիդէօն կ'իմանայ թէ Դարաքէօյի նոր կամուրջին համար Պ. Բարվալոյի ներկայացուցած ծրագիրը ընդուներ է։ Նոր կամուրջը, ինչպէս ծանուցուեցաւ, երկաթէ պիտի ըլլայ եւ երկու կամարով։ Մեքենայի միջոցաւ քանի մը վայրկեանի մէջ պիտի բացուի, մեծ նաւերու անցքին համար։ Բաւական լայն պիտի ըլլայ՝ մէջտեղը թրամուէյի ղոյգ գիծեր եւ խանութներ չինուելու համար։ Անցագինը առայժմն պէս տասը փարա պիտի ըլլայ։ իսկ թրամուէյի համար տասը փարա եւս պիտի վճարուի Բ. կարգի եւ քսան փարա՝ Ա. կարգի։

ՆԵՐՈՒՄ.—Բօլրաղօղլու Հասան անուն անձ մը որ դատապարտութիւն մը կրած ըլլալով, բանական առենէ ի վեր Սինոպի բանտը կը գանուէր, կայս. Ներման արժանացաւ՝ հիւանդագին վիճակին հետեւանքով։

ՀԱՆՔԱՑԻՆ ՋՈՒՐ.—Աֆիոն Դարաճիսարի մէջ գտնուած հանքային ջուրին երկրորդ աղբիւրին վերաբերեալ գործողութիւններն ալ աւարտելով, քանքէրոս ժամուան մէջ 36,000 լիտրա ջուր առնեւած է։ Ինչպէս յայտնի է, այդ ջուրին մենաշնորհը տրուած է տղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին։

ԾՈՎԱՑԻՆ նախարար Ճէլալ պէյի զոքանչը որ քսան օրէ ի վեր հիւանդ էր, առջի գիշերը մեռաւ։ Յուղարկաւորութիւնը երէկ կատարուելով, կայս. Իրատէի մը հրամայեց, մարմինը Թաղուեցաւ Սիւլէյմանիէ մզկիթին դերեզմանատան մէջ։

ՇԻՐԲԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷԼԻՆ մենաշնորհը յիսուն տարուան վերածող կայս. Ֆերմանը ղրկուեցաւ առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան։

ԽՈՉԱԿՆԵՐԸ.— Հանրային Պարտքի վարչութեան մասնագէտ խորհրդականը տեղեկագրեց վարչական Խորհուրդին թէ Պրուսայի նահանգին եւ Իզմիտի գաւառին մէջ թարմ խոզակը 6,500,000 քիլօ պիտի ըլլայ՝ անցեալ տարիէն հարիւրին 25 աւելի, թէ խոզակներու բերքը թէեւ մեռաքի եղանակին սկիզբները շատ վար էր, սակայն օր օրի աւելնալովը նոյն եղանակը աւարտելուն խոզակի գինը 17 դրուշէն վար չէ ինկած եւ թէ ներկայ տարուան խոզակի տասանորդը հարիւր հազար ոսկին պիտի գանէ։

Պ. ԼԱԿՈՎԱՐԻ.—Կ. Պոլիս գտնուող ռուս պաշտօնեաները թէյի արծաթէ սպաս մը պիտի նուիրեն Կ. Պոլսոյ ռուսական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Լակովգիի որ հանգստեան կոչուած է։ Այդ սպասը Բարիզի մէջ կը շինուի։

ԿՈՒԻՏՕ ԿՈՒԻՋՁԻՈԼԻ մարքիզը, իտալական պատուիրակ օսմ. Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին մէջ, երէկ Կ. Պոլիս դարձաւ Արեւելեան ձեպընթացով։

ԱՍՊԱՏԱԿՆԵՐ.—Սեւվիթի մէջ հետեւեալը կը կարդանք «Բուսմէլիի նահանգները» խորագրին տակ.—«Անցեալ շաբթու տեղական իշխանութիւնները իմացան թէ չարագործներու խումբ մը կը գանուի Ամթոլոյի շրջականները՝ եղէներով ծածկուած ճահճային ընդարձակ տեղ մը։ Իսկոյն հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուեցան եւ չարագործները ամէն կողմերէ պաշարուեցան։ Ընդհարում մը կատարուեցաւ։ Երեք աւազակներ սպաննուեցան եւ երեքն ալ ձերբակալուեցան։ Միւսները փախան։»

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը որոշեց Սուրիական Տրիպոլսոյ ժամանումները յուլիս 22էն սկսեալ տասը օրուան քարանթինայի ենթարկել. նաեւ Սուրիական Տրիպոլսէն մինչեւ Սէվիթիէ եղած ծովերքին, Սէվիթիէն մէջը չըլլալով, ժամանումները հինգ օրուան քարանթինայի ենթարկել։ Լաթաքիոյ ու Իսքէնտերունի նաւահան գիւղերէն մեկնողներն ալ բժշկական քննութեան եւ ապանխումներու ենթարկել. միանգամայն Պէրութէն մինչեւ Իսքէնտերուն ամբողջ ծովեզերքին մեկնողները բժշկական քննութեան ենթարկել։

—Կարմիր Ծովի մէջ Մամուրէթ-իլ-Համիէն մինչեւ Լըհիէ եղած ծովերքին, այդ երկու քաղաքները մէջը չըլլալով, ժամանումները բժշկական քննութեան ենթարկել։

ԺԱՆՏԱՄԻՏ.—Աղեքսանդրիոյ մէջ յուլիս 21ին ժանտախտ մէկ դէպք ու մէկ մահ պատահեր են։ Տիմիաթի մէջ ժանտախտ մեռած մարդու մը դիակը գտնուեր է։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Սէլամսըզ Թաղը բնակող Յակոբ, Սիլահտար Պաղչէսի կողմը հին տուն մը վար առած պահուն, երկրորդ յարկէն վար ինկաւ ու քիչ եւոքը մեռաւ։

ԱՅՍ ԴԻՏԵՐՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ. — Այս գիշեր ժամ 8½ին Գատգիւղ, Եէլ Տէյիրմէն, Յոյնի մը տունէն հրդեհ ծագելով այրեցան տանրուքը տուն եւ տանրմէկ խանութ։ Հրդեհը երկու ժամէն աւելի տեւեց։ Ապահովագրական Ընկերութիւններէն Պալլուազ 800 ոսկի վնաս ունի, Օսմանեանը՝ 600, Իւնիոն Յիլանտ՝ 700, Իւնիոն տը Բառի՝ 600, Ռօսիա՝ 200, Ֆէնիքս Լոնտոն՝ 200, Ֆէնիքս Օթրիշիէն՝ 300 եւ Բաթրոթիք՝ 100։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԵԼՔԻՍԵԴԵԿ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ԿՏԱԿԸ

Այս առաւօտ Իզմիրի մեր Թղթակցէն ստացանք պատէրը Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանի Կտակին, զոր կը փութանք հրատարակել։ Մեր Թղթակիցը՝ Ատոմ՝ կը գրէ մեզ այս առթիւ թէ «1903 յունիս 1 Թուականը կրող այս կտակէն առաջ՝ Իզմիրի հանգուցեալ Առաջնորդը ուրիշ կտակ մըն ալ ունի եղեր՝ որուն պատճէնը ընդօրինակուած է Մելքիսեդեկ Սրբազանի մէկ օրացոյցի յիշատակարանի էջերուն մէջ մատիտով եւ իր ձրով» եւ կը հարցնէ թէ ո՞ւր է այդ կտակը։

Իսկ վաղուան թերթ ալ պիտի հրատարակենք խիստ շահեկան Թղթակցութիւն մը այս կտակին շուրջը ծագած խնդիրներուն վրայ։

Իմ Կտակագիրս

Ատուած է պահպան կենացս

Ատուածոյ կամքը միշտ սիրելի է ինձ. դիս միշտ յանձնած եմ անոր կամքին, որ պաշտելի է թէ՛ յետբանութիւն եւ թէ ի տառապանս։ Կը փափաքիմ որ իմ մահս խաղաղ լինի այնպէս որ վերջին բոպէին արտասանութեան շանչս՝ Ատուածոյ անունը լինի։ Աչխարհս զարմանալի է եւ մեր մահուան օրը ու ժամը անյայտ։ Կան պատահարներ, կայ յանկարծական մահ, ուստի այդպիսի անակնկալութեանց դէմ անպատրաստ չգտնուելու եւ մահէս զկնի այլոց դժուարութիւն չպատճառելու համար՝ կը դրեմ ներկայ գիրս եւ կը յայտնեմ որ իմ հնչուն դրամներուս մեծագոյն մասը, 1400 (հազար չորս հարիւր) օսմ. ոսկի, տոկոսի դրած եմ մեծայարգ Պ. Աղեքսանդր Մանթաշեանցի դրամատան մէջ։ Այդ մայր դրամարին

200 (երկու հարիւր) օսմ. ոսկին կը նուիրեմ քրոջս Մարիամ Աղալօ Մելքիսեանի.

200 օսմ. ոսկին Տէր Յարութիւն եղբօր զաւակներուն.

250 օսմ. ոսկին կը պարգեւեմ եղբօրս Եփրեմին.

50 օսմ. ոսկին կը կտակեմ շիրմիս կառուցման համար, որպէս հոգը պիտի ստանձնեն կտակակատարներս.

100 օսմ ոսկին ուղղակի կը կտակեմ Պ. Աւետիս Տիվրիկեանի եւ Պ. Յովհաննէս Դաղտաղլեանի, որ Աւետարան գնեն եւ իմ անունս ձրիապէս բաշխեն կարօտ գպրոցներու եւ եկեղեցիներու։

100 օսմ. ոսկին դարձեալ կը կտակեմ ուղղակի Պ. Աւետիս Տիվրիկեանի եւ Պ. Յովհաննէս Դաղտաղլեանի, որպէս զի Երուսաղէմի Սիօն ամսաթերթի մէջ ժամանակաւ իմ ստորագրութեամբ եւ խմբագրութեամբ տպած յօդուածներս՝ մասնաւոր գրքի ձեւով տպագրեն եւ իմ անունս նուիրեն Զմիւռնիոյ Հոգաւոր-Որբանոցի Ընկերութեան Որբանոցին, որպէս զի վաճառէ զանոնք եւ արդիւնքը յատկացնէ ի պէտս որբուհեաց։

Իսկ մնացեալ 500 (հինգ հարիւր) օսմ. ոսկին կը փափաքիմ որ անկիւնական պետական պանքան շահու դրուի եւ տարեկան տոկոսովը Թիֆլիզի Ներսէսեան վարժարանին մէջ ուսուցմամբ իմ կարօտ ազգականներէս միոյն զաւակը, եւ այս՝ մշտնջենաւորապէս. եւ այս վերջին մասին կարգադրութիւնը կը յանձնեմ ժամանակին իշխող Ամենայն Հայոց Ս. Կաթողիկոսի բարեհաճութեան։

Իսկ Պ. Աղեքսանդր Մանթաշեանցի քով շահու դրուած 1400 Օսմ. ոսկիէն՝ մինչեւ մահուանս թուականը դոյացած տոկոսադրամը կը յանձնեմ Պ. Աւետիս Տիվրիկեանի եւ Պ. Յովհաննէս Դաղտաղլեանի, որոնք յօդուածներուս օրինակութեան, կարգադրութեան եւ հրատարակութեան հոգը պիտի ստանձնեն եւ այդ մասին իրենց կարեւոր դատած ծախսերը կատարեն։ Իմ հոգեւոր թոռներուս, Պ. Աւետիս Տիվրիկեանի երկու աղջիկներուն, Դիւթիսէին եւ Վարդենիին նուիրած եմ արդէն Պ. Յովհաննէս Զաքրեանի վրայ ունեցած մուրհակաւոր պահանջս 100 (հարիւր) Օսմ. ոսկի հանդերձ տոկոսօք. ինչպէս նաեւ Պ. Յովհաննէս Դաղտաղլեանի նուիրած եմ Բուսմէլիի երկաթուղւոյ բաժնետոմսերս, ի շնորհակալութիւն իր տարած խնամքին եւ հոգածութեան։ Այս վերջին նուիրատուութեանց մասին ալ՝ այս է իմ բացարձակ կամքս։

Զմիւռնիոյ ազգ. արկղէն մուրհակաւոր պահանջքս է 150 (հարիւր լիրան) Օսմ. ոսկի։ Թէ՛ այս գումարին եւ թէ՛ առաջնորդական յեսանեալ ամսաթուակներուս 40 %ը կը թողում տեղւոյս ազգ. արկղին, որպէս զի ամեն տարի, մշտնջենաւորապէս անոր տոկոսն յատկացուի Հռիփսիմեան վարժարանի յառաջադէմ աշակերտուհեաց մրցանակաբաշխութեան՝ Մուրատեան մրցանակաբաշխութեամբ։ Մնացեալ գումարին 25 (քսան հինգ) ոսկին կը կտակեմ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ, 25 (քսան հինգ) ոսկին եկեղեցական դասուն, 25 (քսան հինգ) ոսկին բարեշիշատակ Մաթեոս Մամուրեանի ուրանին չինութեան, 25 (քսան հինգ) ոսկի Պ. Կարապետ Նաւասարդեանի աղջիկներուն, 15 (տասն հինգ) ոսկի տեղւոյս Ներսէսեան որբանոցին եւ 15 (տասն հինգ) ոսկի Ս. Լուսաւորչեան հիւանդանոցին։ Իսկ ինչ որ աւելնայ այդ գումարէն եւ ինչ պատրաստ դրամ որ գտնուի Արժ. Տ. Յովհ. հօր քով ի պահ դրուած կաշեայ պայուսակս մէջ դարձեալ կը նուիրեմ իմ սիրելի եղբօրս, Եփրեմին։ Արժ. Տ. Յովհաննէս հօր քով ի պահ դրուած կանանչ քարով էլմասապատ մատանիս, մօտ 55 օսմ ոսկւոյ արժողութեամբ, կը նուիրեմ Ս. Էջմիածնի վանքին Թանգարանին որ իմ անուամբ եւ մասնաւոր յիշատակարանով պահպանուի։ Ադամանդեայ մատանիս, 20 ոսկի արժողութեամբ, կը նուիրեմ Եփրեմ եղբօրս, որ միշտ գործածէ իմ յիշատակին։ Ոսկի ժամացոյցս, 12 ոսկի արժողութեամբ, կը նուիրեմ Պ. Աւետիս Տիվրիկեանի եւ ոսկի շղթաս, 8 ոսկի արժէքով, կը նուիրեմ Պ. Յովհաննէս Դաղտաղլեանի որ գործածեն իմ յիշատակին։ Դրքերու մէջէն «Մրոնները» կը յանձնեմ Պ. Տիվրիկեանի, իսկ մնացեալները, ինչպէս նաեւ երկու փիլոնները եւ մէկ պնակս եւ եպիսկոպոսական զգեստներս կը կտակեմ Դանձակի Թարգմանչաց վանքին։

Կտակին գործադրութեան հսկող եւ կտակակատար կը կարգեմ Արապեան Կարապետ, Մերկերեան Մերկեր էֆ.ները, Պ. Աղեքսանդր Մանթաշեանցը, Պ. Զաքէէ Թագթագեանը, Պ. Աւետիս Տիվրիկեանցը, Պ. Աւետիս Լալաեանցը եւ Պ. Յովհաննէս Դաղտաղլեանը։

Սոյն կտակը 3 օրինակ ըլլալով՝ մին իմ քովս կը պահեմ, երկրորդը կը զրկեմ Պ. Աղեքսանդր Մանթաշեանցի եւ երրորդը կը յանձնեմ Պ. Աւետիս Տիվրիկեանի, Պ. Յովհաննէս Դաղտաղլեանի եւ Պ. Աւետիս Լալաեանցի։

ՄԵԼՔԻՍԵԴԵԿ ԱՐՔԵՊ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆՑ

(Կնիք)

Իզմիր, 1 յունիս 1903

Խառն ժողովը գումարուեցաւ այս առաւօտ Դալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր եւ ատենապետութեամբ Տիգրան էֆ. Եսայեանի, ներկայ էին Կրօն. Ժողովէն Տ. Գրիգորիս արքեպիսկ. Յովհաննէսեան, Տ. Վահրամ արեպիսկ. Մանկունի, Տ. Գաբրիել եպիսկ. Ճէլալեանեան, Բաղ. Ժողովէն՝ Գրիգոր էֆ. Խորեան, Միհրան էֆ. Սեթեան, Սեպուհ էֆ. Տէմիրճիպաշեան, Մկրտիչ էֆ. Աւասեան եւ Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան։ Այս օրուան Խառն Ժողովին մէջ դարձեալ նկատողութեան պիտի առնուի Կիւմիւշեան կտակի խնդիրը, որուն համար Յակոբ էֆ. Յակոբեան Ժողովին հրաւիրանքով ներկայացաւ այսօրուան նիստին։

—Վերջին ժամուն կ'իմանանք թէ Խառն Ժողովը իր այսօրուան նիստին մէջ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանի համար հոգեւոր արտասանելէ ետքը, Իզմիրի Առաջնորդութեան համար ընտրելի նշանակեր է Տ. Մեսրոպ արքեպիսկ. Սուքիասեան, Տ. Բարթուղիմէոս արքեպիսկ. Զամչեան եւ Տ. Հմայեակ եպիսկ. Դիմաքսեան։

—Ս. Պատրիարք Հայրը՝ Խառն Ժողովէն եկաը Կայս. Պալատ գնաց։

— Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան անդամ ըլլալով կեդր. Կրօն. Ժողովին, Ս. Պատրիարքը առաջարկեց երէկուան նիստին մէջ որ մայրաքաղաքիս բոլոր եկեղեցիներուն մէջ հոգեհանդիսական պատարագ եւ պաշտօն կատարուի՝ Պատրիարքական երթալով երկու Խնամակալ-Դիւանապետներուն՝ Թէլեան Բարթող եւ Խաչատուրեան Կարապետ էֆ.ներուն հետ խորհրդակցութիւն մը ունենան, Դալֆալեան Որբանոցի վերաշինութեան ու նոր կարգադրութեանց մասին։ Որոշեցին բոլոր Խնամակալ անդամներուն հետ նիստ մը կազմել մօտերս Դալաթիոյ Խորհրդարանը, Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ։ Յետոյ խմբովին ներկայացան Ս. Պատրիարք Հօր, որ այս առթիւ ծանոյց թէ, ծանօթ բարերարուհին մի՛ այլ 200 ոսկի ունի իր տրամադրելի գումար, որքանոցի շինութիւններուն յատկանալի. ուստի արտօնեց Խնամակալները իրենց ծանօթ աղգայիներէ մէկ երկուքին դիմելով ամբողջացնել պակաս եղած գումարը։

—Կրթական Նախարար Վահ. Հայիմ պէյ շնորհակալութեան քարդ մը ղրկած է Ս. Պատրիարք Հօր, որ շնորհաւորական այցելութիւն տուած էր։

— Դպրեվանքի միաբաններէն Տ. Աղան վրդ. վաղը կը մեկնի մայրաքաղաքէս դէպ ի Մալաթիա, բոլորովին կազդուրուելու համար իր վերջին տկարութենէն։

— Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանին եղբայրը՝ Եփրեմ պէկ Մուրատեանց՝ Իզմիր հասեր է։

— Թոռոսթոյի Առաջնորդ Տ. Ներսէս եպիսկ. Ասլանեան գիր մը ուղղելով Ս. Պատրիարքին՝ շնորհակալութիւն յայտնած է տեղւոյն ազգ. վարժարանին շինութիւնը արտօնող Կայս. Իրատէին շնորհուած ըլլալուն համար եւ այս առթիւ ճարտարապետ մը խնդրած է։

—Կրօն Ժողովոյ երէկուան նիստին, որ գումարուեցաւ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին, ներկայ էին չորս եպիսկոպոսներ՝ Տ. Գրիգորիս Յովհաննէսեան, Տ. Վահրամ Մանկունի, Տ. Գաբրիել Ճէլալեանեան եւ Տ. Եղիշէ Դուրեան Սրբազանները, ինչպէս նաեւ երկու քահանայ անդամներ։ 1. Ս. Նախագահը ցաւօք սրտի հաղորդելով Իզմիրի Առաջնորդ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանի վախճանումը, «հոգւոց» մը կարդաց եւ ներկայ ժողովականները յոտնկայս հանգիստ մաղթեցին հանգուցեալ Սրբազանին։— 2. Ժողովը տեղեկացած ըլլալով թէ՝ Ատաքազարի Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցիին մէջ դպրոցական մրցանակաբաշխութեան մը առթիւ բարձրաւանդակ մը շինուած եւ տղոց կողմէ զաւեշտական ներկայացում մը տրուած է, որոշեց գրել Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Տ. Սահմանում արքի որ թոյլ չտայ այս օրինակ անպատշաճ արարքներու, ժողովրդին գայթակղութեան տեղի չտալու համար։— 3. Սալոնայի Տ. Խաչատուր քնյ. Տէր-Խաչատուրեան յայտնած ըլլալով տեղւոյն եկեղեցիին դոցուած ըլլալը, ժողովը արժան դատեց ստիպողաբար տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդէն բացատրութիւն պահանջել այդ մասին։— 4. Սղերդի Առաջնորդ Տ. Փաւէն վրդ. գրով մը կը յայտնէր թէ՝ քաղաքը այցելող Կարնոյ ֆրանսական հիւպատոսին հետ տեսակցած մէջտեղին. Ն. Վսեմութիւն վատահութիւն ներշնչած եւ հերքած է այդ կողմերու Տամիկնեանց կողմէ դաւանափոխական ձեռնարկներու ենթադրութիւնները։ Ժողովը որոշեց գոհունակութիւն յայտնել այդ մասին։— 5. Պաղատամի Առաջն. Փոխանորդ Տ. Աւետիս քհ. Տ. Եղիայեան եւ Բաղ. Ժողովը իրենց թափուր վիճակին կարող եկեղեցականի մը ընտրութեան համար եռանուն ցանկ մը խնդրած էին. Ժողովը պատրաստելով նոյն ցանկը որոշեց ղրկել, ընտրելի ներկայացնելով Տ. Տաճատ վրդ. Ոսկանեան, Տ. Վահրիճ վրդ. Շահլամեան եւ Տ. Գրիգորիս վրդ. Պասմաճեան (Միաբան Ուրբաթայէմ)։— 6. Եկեղեցական հրաշագործութեան քնիչ Ցանձնամոյզովը տիրացու Ներսէս Խիտարեանի ձայնագրական եւ շարականական հմտութիւնը քննելով, որոշիչը տեղեկագրած էր։ Ժողովը ըստ տեղեկագրին որոշեց Ս. կարգի վկայն տալ յիշեալին։— 7. Էջմիածնի Տ. Եղիա քհ. Ամիլեան, իր պատրաստած ձեռագիր «Բրիտանական»ին վաւերացումը խնդրած էր։ Ժողովը այդ դասագիրքը Օրթաքէօյի Տ. Սահակ Ա. քհ.ի քննութեան ենթարկեց։— 8. Սղերդի Առաջնորդը տեղեկագրած էր թէ Տ. Արսէն Վրդ. Գէորգեան Ս. Կենսնոսի վանուց վանահայրութիւնը ստանձնելով իր իր պաշտօնին ձեռնարկած է, Ժողովը տեղեկացաւ։— 9. Ժողովը Պուքրէշի քաղ. դատարանի մը մէջ կատարուած ամուսնալուծման մը մասին տեղեկութիւն առնելով որոշեց Ռումանիայ բոլոր Հայ. Եկեղեցիներուն շրջաբերական հրահանգ մը ուղղել՝ ազդարարելով որ այդպիսակ ամուսնալուծութեան խնդիրներ այն տեղ միայն կրնան վաւերական ըլլալ, երբ խնդիրը հոգեւոր իշխանութեան ներկայացուի եւ եկեղեցական օրինօք վճռուի։— 10. Վահրիճ վրդ. իր ձեռագիր «Բարոյական Կրթութիւն» դասագրքին վաւերացումը խնդրած էր։ Նոյն դասագիրքը յանձնուեցաւ Տ. Մկրտեան Հոր քննութեան։— 11. Ժողովը ըստ տեղեկագրի Պատր. Փոխանորդին, կրկնամուսնութեան հրաման տուաւ անձի մը՝ օրուն կինը կրօնափոխ եղած էր սակէ առաջ։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը ամուսնական եւ այլ խնդիրներով։

—Բաղէշի Առաջնորդ Տ. Եղնիկ վրդ. Դալլաքեան հեռագրով իր շնորհակալութիւնը յայտնած է Պատրիարքարանին եպիսկոպոսական վկայական տրուելուն համար։

—Պուլկարիոյ Հայոց Պատր. Փոխանորդ Տ. Վանան Ծ. վրդ. շնորհակալութեան գիր մը գրած է Ն. Ս. Օծութեանն՝ իրեն շնորհուած տկանակուռ լանջխաչին առթիւ։

—Ցառաջիկայ ուրբաթ օր Ս. Պատրիարք Հայրը, ընկերակցութեամբ Տ. Տ. Դանէլ եւ Տիրայր վրդ.ներու պիտի այցելէ Էյտինկ Գարաբի աղգ. գերեզմանատունը եւ այնքէ պիտի անցնէ որմկերուն շինութիւնը։

—Լիմ եւ Կուց Անապատներու՝ Պոլսոյ, Էյտիրնէի եւ Ռոսսթոյի մէջ գտնուած կալուածոց ներկայ ոչ-դոհացուցիչ վիճակը նկատի առնուելով՝ զանազան խնդրոց մասնակատարութեան համար փասաբան Կ. Սալխանեան էֆ. փոխանորդ կարգուած է։

—Տ. Գէորգ քահանայ Անանեան, կիրակի օր, հոգեհանդիսական պատարագ եւ պաշտօն մատոյց Ֆերիքիւղի եկեղեցիին մէջ, հանգուցեալ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանի հոգւոյն համար։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՒԼ)

ՀՌՈՄ, 4 օգոստոս.—Լանժէնիէօ ու Բուլէ կարտինալները հիւանդ են։

ԲԵՌԼԻՆԱՅԻ.—Սերպիոյ գահաժառանգ իշխանը ու եղբայրը՝ Աւէքսանտր իշխանը Պէլգրատ ուղեւորեցան։

—Ռուսիոյ կայսրը ու կայսրուհին, երէկ, Սարովոյէն մեկնեցան՝ Բեղէրսբուրգ դառնալու համար։

ԲԵՇԹԱ.—Կաշառակերութեան փորձը քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը այսօր շարունակեց հարցաքննութիւնը։ Սինկէր օրագրողը յայտարարեց թէ համոզուած է որ նախարարապետը բնաւ տեղեկութիւն չունի Զաբարի կոմին ապարիարքին, ներկայ էին չորս եպիսկոպոսներ՝ Տ. Գրիգորիս Յովհաննէսեան, Տ. Վահրամ Մանկունի, Տ. Գաբրիել Ճէլալեանեան եւ Տ. Եղիշէ Դուրեան Սրբազանները, ինչպէս նաեւ երկու քահանայ անդամներ։ 1. Ս. Նախագահը ցաւօք սրտի հաղորդելով Իզմիրի Առաջնորդ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանի վախճանումը, «հոգւոց» մը կարդաց եւ ներկայ ժողովականները յոտնկայս հանգիստ մաղթեցին հանգուցեալ Սրբազանին։— 2. Ժողովը տեղեկացած ըլլալով թէ՝ Ատաքազարի Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցիին մէջ դպրոցական մրցանակաբաշխութեան մը առթիւ բարձրաւանդակ մը շինուած եւ տղոց կողմէ զաւեշտական ներկայացում մը տրուած է, որոշեց գրել Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Տ. Սահմանում արքի որ թոյլ չտայ այս օրինակ անպատշաճ արարքներու, ժողովրդին գայթակղութեան տեղի չտալու համար։— 3. Սալոնայի Տ. Խաչատուր քնյ. Տէր-Խաչատուրեան յայտնած ըլլալով տեղւոյն եկեղեցիին դո

ՏԻՒԶԱՈՒ ԳԻՆԻՆ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԸ
ԼԱՖԹՕ-ՖՈՍՓԱԴ ՏԸ ՇՕՇՈՒ
VIN et SIROP de DUSART

Տիւզաուի գինին ու օշարակը մէջ գտնուած լաֆթօ-ֆոսֆատ տը շօշ ամենէն ազդեցիկ վիրանորոգիչն է։

Ոսկրաթելք տղոց ոսկրանները կը չիտկէ ու կը զօրացնէ. ուժ կուտայ թոյլ և ուշացեալ տղոց։

Ցրտի կիները այս գինին ու օշարակը խմելով չեն յոգներ ու չեն փսխեր և աւելի կորովի տղաք կը ծնին։

Լաֆթօ-ֆոսֆատը ատամներուն կամրը կը շատցուցնէ և տղաքը կը պաշտպանէ ընդդէմ ամանի կիւանդութեանց։ Իր ազդեցութեամբ, ակռաները շուտ կը բուսնին։ Բարիզ, Վիվիէն փողոց։ A.

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
ԼԷՕՒԼՆ Ֆ. ԲԻՍՄԱՋՕՂԼՈՒ
ԵՒ ԸՆԿ.

Գալաթիա, Վոյվոտա փողոց, թիւ 2

Սոյն դրամատունը սեղանաւորական ամէն կարգի գործեր կը կատարէ, չէքերը հանէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն եւ արտասահմանի վրայ կարգադրեր կը գանձէ, փոխանակագիրներ կը վճարէ, սակարանի գործողութիւններ կը կատարէ, ամէն տեսակ արժէքներու գնում եւ վաճառում կ'ընէ, վիճակահանութեանց պարգեւներու ստացութիւնը ձրի կը կատարէ, եւ այլն։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵՆԱՆՔԻ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուս փոխադարձ, հիմնեալ 1845ին

1902 Տարեսկզբան 1ին երաշխաւորեալ դրամը՝ ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնները՝ ֆր. 34,000,000

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը, և որոնց կը պատկանի բոլոր շահերը։ 1901ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու դումարը՝ ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ տեղական բոլոր մինչեւ հիմա ուրէք որ և է ընկերութենէ կը յանձնուած բոլոր մենաշնորհները աւելի անկասկածելի և շահաւոր պայմանագրութիւն է, յանձնուած օրէն չկամ անվճարելի է, ալոյ դրամական, համբորդութեան, մահուան տեսակներուն և պատճառաւ, անձնատուութեան և միջնորդական պատասխանատուութեան։ Տիեզերական բոլոր կենդանարար փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագրելէ յետոյ առանց յետագայ ապահովագրելու հարկի առնելու։ այս փոխատուութեանց գումարները դուս դուս նշանակուած են բոլորի մէջ. 30 օր պարզ մանրամասն իւրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի, վնասուածները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերսկսելու ատենները, յետամնաց ապահովագրիները 5 առ 100 տոկոսով հաշուելով վճարելով. մէկ տարեկան ընելէ յետոյ թրաւոնց կորուստ չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլորին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մեռ ապահովագրեալ գումարը կը հասցուցուի ամբողջութեամբ. առանց հարկի առնելու անվճար մնացած ապահովագրիներ։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պարտատոմս ալ ունի, որ ամբարի մէջ ցարդ գտնուած պարտատոմսերէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասն նուիրանց համար գրել։

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒՍԹՕՆ եւ ԸՆԿ.
Գենէր Գլխաւորագրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Գալաթա, Հավրիոլ խան
Վարչական փողոց, Վէճիրլիք խան
Գալաթիա

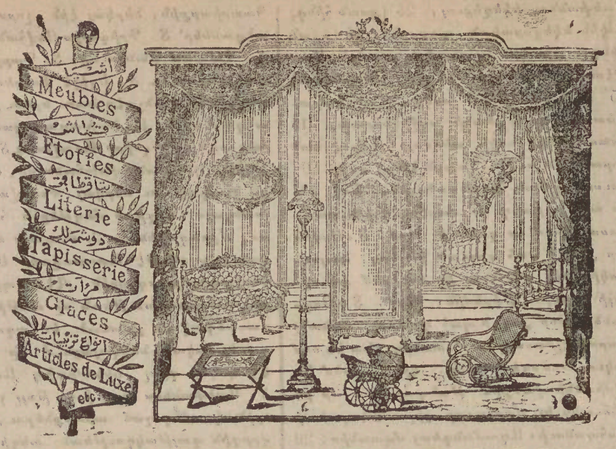

ԱԼԻ ԲԻԶԱ ԷՖԷՆՏԻ

Գալաթիայի Հայոց եկեղեցիի դէմ թիւ 25
ՄԵՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՐԱՍԵԱՑ

ՉԷՅԹՈՒՏՍ ԲԱԹԷՆԹ
ԻՆՔՆԷՆԹՕՊԼ ՍԷՅԹՍ

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՑԻ ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ
ՍԸՐ ԷՏԿԱՐ ՎԻՆՍԸՆԹԻ ՎԿԱՅԱԳԻՐԸ՝
Ուղղուած Զէյթուսս Բաթէնթ ենս Լիմիթիտ
Ընկերութեան

Պարոններ,

Մեծ հաճոյքով ձեզ կը ծանուցանեմ թէ Օսմ. Կայս. Պանքայի մէջ հաստատած ձեր դրամարկղի սենեակները կատարելապէս գոհ թողուցած են մեզ։ Կրնամ ըսել թէ այն ճարտարութիւնը որով հաստատուած են այդ դրամարկղի սենեակները, համապատասխանած են սեղանաւորական այդքան մեծ հաստատութեան մը պէտքերուն։

ԷՏՈՒԱՐԴ ԷՆՏ ՍԸՆ
Ալալէմնի խան, Պոլիս

Հայթայթիչ Օսմ. Կայս. Պանքայի դրամարկղի սենեակներ կազմակերպող գործակալութիւններ Գալաթիոյ, Պոլսոյ եւ Բերայի մէջ, մասնաճիւղեր Սքիւպի եւ Մանասթիրի մէջ։

ԵՈՍԹ

ՀԱՅԹԱԹԹԻՉ
ԲԱՐԶՐ. ԿԱԼԼԷՍԻ ԻՇԽԱՆԻՆ

Մեքենայի ամէնէն մեծ յանձնարարութիւնը որ եղած ըլլայ կառավարութեան մը, Ընկերութեան մը կամ անհատական Տան մը կողմէ, այն յանձնարարութիւնն է որ Եոսթ Թիբրայթը Քըմբէնիի եղած ու Հնդկաստանի կառավարութեան յատկացուած է։ Երրորդ անգամ ըլլալով, Բրիտանական կառավարութիւնը 150 Մեքենայի յանձնարարութիւն կուտայ Եոսթ Թիբրայթը Քըմբէնիի, ինչ որ մինչեւ հիմա արուած չէ Բնաւ։ Ասիկա անվիճելիօրէն ցոյց կուտայ թէ

Եոսթ գրելու լաւագոյն մեքենան է։

Արեւելքի համար Գործակալ
ԷՏՈՒԱՐԴՍ ԷՆՏ ՍԸՆ
Պոլիս, Ալալէմնի խան, Մէյսանէտդէ փողոց։ 11—52

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱԹԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Ie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ չինուած ըլլալով, իրենց ամրութիւնովը այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական եւ չքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա (1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 եւ 343 կրկին
(2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա (1. Սինկէր խան Թիւնէլի եանա.
(2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս (1. Սուլթան Համամ թիւ 2
(2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար Զարէը պոլը, թիւ 120։

Դասերը եւ նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիզուի տունը։

ԱՄԷՆԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել մեծարգոյ հանրութեան թէ Ղալաթիա Խալիլ Փաշա Խան փողոց թիւ 13 խանութը ճաշարանի վերածելու յառաջիկայ յունիսի սկիզբները պիտի բացուի, «Օսմանլը էվ եէմէքճանէսի» անունով։

Արդէն վստահ հանրութեան քաջալերութեան վրայ, կը յայտարարեմ որ աւելի հոգ պիտի տանիմ ընտրանօք եւ համով հատով տունիկերակուրներ պատրաստելու եւ գոհացում տալու ըստ կարելւոյն։

Գոնսոլիտ խանի նախկին ծանօթ խոհարար
ՀԱՍԱՆ ՆՇԱՆ ՊՕՂԱՍԱՆ
19—36

ՄԱՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերբուլի, Գօրսոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւեր.

Անունը	Թոնս	Անունը	Թոնս
Բամսկ	3000	Թիպս	2500
Ենպիռ	3000	Նէրթիա	2400
Թէլպրը	3000	Օսայրիս	2250
Քեանորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբրնի	1500
Տաքրօնիս	2500	Գիւլէա	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕՆ Լ ԸՆԿ
Ռէքիբ խան
ՁԷՔՄԻ ՄՈՒ Լ ԸՆԿ.
174 31, Ջէյրոն Մաշրեք Լիմիթէտ։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրաւունքով

Ոչ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
Թուականը
(20 Սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութիւնս կենդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Գալաթէյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի Խանի Հաւուղը փողոց, Օսմ. Նամակատան դէմը։

Դեպ-գործակալ Պոլսոյ կողմը Գ. Ի. Զաւօխ
Մարբուճճիլար։ Զարշըը խան, թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

ԱՆԳԼԻԱ

Հիմնեալ 1858ին
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒԱԾ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ
ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆԸ ԵՒ ԱՄԷՆԷՆ ՏԱՐԱԾԵԱԼԸ

Երաշխաւորեալ գումար Ֆր. 168,000,000 | Վճարեալ գումարներ Ֆր. 977,000,000

Թուրքիոյ եւ Բուլգարիոյ համար ընդհանուր գործակալ
ՍԻԿՍԹՐԻՏ ԱՏԼԷՐ
Սքամպոյ Ապուս Էֆենտի խան

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՀՈՒԱՋԷՆ ԿԱՐԴԻՆ ՇՈԳԵՆԱՒԻՐ
Ընդմէջ Հալի Կ. Գոյսոյ եւ Օսկսայի

Անունը	Թոնս	Անունը	Թոնս	Անունը	Թոնս	Անունը	Թոնս	Անունը	Թոնս
Ալպանս	1069	Գոմս	1497	Ծօպ	1011	Մալմս	724	Բօգարթս	186
Ալէքթ	3607	Գոնկս	2906	Գրօտնս	1695	Մարէնկս	2273	Սարթս	1113
Անտէլս	1541	Գորսս	895	Հիրս	775	Մարգէլլս	3709	Ծիրթս	1735
Արիսոգս	2274	Ցիտս	4311	Հիսալկս	1551	Միքսսս	3557	Միլքս	1193
Գասանս	1822	Յօմինս	937	Հինաու	3126	Միլս	1057	Պէրս	1200
Գորտոնիս	1264	Ցուրս	2383	Հարտուրս	3600	Մանչեսթէրս	1735	Թասս	1328
Գրավս	1076	Տրաբս	1713	Հումպէրս	595	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրնինս	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Բօրնս	3827
Գրֆֆիթս	4431	Էպրս	2464	Իտանս	5540	Օհիս	4100	Թօլէտս	1470
Դէյրս	1671	Էլտօրեատս	1520	Ջիւնս	1080	Օնէաթիս	4036	Թորթիատ	487
Դայիրսս	1837	Էրազս	1841	Գէյնս	1053	Օրտինս	1535	Ուրպին	2429
Գասէս	1244	Ֆիտս	954	Քօլբինս	2307	Բալէզմս	1637	Վասյս	1914
Գազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմս	1700	Բօլս	510	Վէյս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինգս	849	Լէս	1053	Ռիալեօ	2229	Վէլինտրնս	2396
Միսէրս	1831	Ֆրանչէսքս	4532	Լէբանոս	2272	Ռինատս	1663	Տէտս	1850
Գիս	2697	Կալիէս	3060	Լիվերպուլ	1843	Բօլս	1613	Զէրս	1200
Գոլրեատս	4235	Պրանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բօմէս	1789		

Հերաւեիս չոգենաւը, նաւապետ Գրօֆթ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած է։

Մորոէֆս չոգենաւը, նաւապետ Պօքսոլ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն պիտի մեկնի մայիս 23ին,

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՆՐԻՔՍՕՆ
Թիւ 22—24 Գալաթա Մէյլէք խան. Գալաթիա 277

COMP. RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ
Յուլիս
Գ. 22/4 Սեվաստոպոլ ժամը 10ին առաւ.
Տարտանել, Միտիլի, Իզմիր, Փիրէ, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Յաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։
Ե. 24/6 Օտէսա ժամը 10ին առաւ.
Շբ. 26/8 Մէրսինա, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամ. 10ին առաւ.
Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մ ԱՐՈՓԷԱՆ ԵՒ ՀԱՐԱՒԱՆ
Ն. ԲԱԳԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍԿԱՍՈՒԱՑ ՇՈԳԵՆԱՒԻՐ
Օգոստոս 5ին Լիեժ, Անվերսէն։
Տարեկան ուղղակի բացերի համար։
Առաջին կարգի 245 ֆրանք, Բ. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեան համար դիմել Գալաթայի Բոլ Հանէ Բարտիրն վրայ 516 Թ. ՌԷՊՍԻՆ

ՖՐԼՏ. ԼԻՇԼԷՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերբուլի եւ Նիւ-Եորկի միջեւ բանող շոգ.

Անունը	Թոնս	Անունը	Թոնս
Վիրգորիան	10500	Ալպիա	3500
Անգլիան	10500	Էմիրշիրն	3500
Գէսորիան	10500	Արմենիան	3000
Լանքասթրիան	9000	Ալճերիան	3500
Նիլատէլֆիա	9500	Առապիան	3500
Հոլսմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճորճիան	8000	Ռոտալսպիան	2500
Պասորնիան	8000	Ալզասիրն	2500
Ֆիրֆինիան	8000	Լէսթրիան	2000
Ծալէրնիան	3700	Մինեռ	900
Կալսնիան	3700	Օրոքզ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	84
Ճապանիան	3500		

Ապրանքի տեղեկութիւն կը խնդրուի իրենց տարեանքի այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը դրկել չորեքշաբթի ժամը 4ին 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՆՆԻՆ
Գալաթիա, գրասենեակ մաքսատունը հանելու համար։
600

ՔԻՆԱՐԴ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Որէ ամիսը երկու անգամ կը բանին
Լիվերբուլի եւ Նիւ-Եորկի միջեւ.

Անունը	Թոնս	Անունը	Թոնս
Իվերնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Ցարսոնիա	18900	Քարթիրնիա	4341
Լուսանիա	12950	Վէրլա	3229
Լամբանիա	12950	Բալտիա	2945
Ուլեանիա	8445	Թիրիա	2936
Ումբրիա	8128	Սիբիրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2384
Ծերմանիա	7392	Ալբերտ	2181
Օլանդիա	7269	Շէքսպիր	1641

Ակրբը չոգենաւը, նաւապետ Բրէնիր ընդհ. վաճառքով Լիվերբուլէն հոս հասած։

Դիմել առ ՀՈԼԼԻ Լ ՍԻՔԷՐ
Joly et Seager
Մէյմանէքի խան, թիւ 6, 7, 8 Գալաթա, Քարա Գիւմրիք փողոց։

Արտօնատէր ՋԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՖՈՐԹՈՒՆԱՏ ՏԻՒ ՊՈՒԱՆՈՊԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԱՆՄԵՌՈՒԿՆԵՐՈՒ ՓՈՒՆՋԸ

Ս.

Ու Մաքսիմ կը սպասէ, որովհետեւ սպասուած է. բայց օրերը կը հաշուէ, իր բովանդակ մտածումները կեդրոնացած ըլլալով կոմսուհիին վրայ։ Մտախոհութիւնը ցրուելու աշխատած է, բայց ոչ մէկ բան կրցած է ատոր առաջքը առնելու մտովի կը հարցնէ թէ, կեանքին մէջ առաջին անգամ ըլլալով, լրջօրէն սիրահարած չըլլայ կոմսուհիին։

Իր զգացումները ո՛չ մէկուն յայտնած է, ինչ որ նշանակէր ախտանշան մը է. Մաքսիմ առաջ իր ընկերներէն չէր ծածկեր սրտին անխորհուրդ զգացումները. արքան ալ փոքր սիրային յաջողութիւն մը ունենար, անպատճառ կը պատմէր զայն իր զուարթ բնաւորութեան յատուկ եղանակով մը։

Գաղանապան, զրեթէ խրտչող դարձած է Մաքսիմ։ Իր բարեկամին՝ Ժիւլ Վինեորի ընկերակցութիւնը անգամ չի փնտռեր։

Սակայն խոյս չի տար Ժիւլէն, ու անոր ունեցած երջանկութիւնը հրճուանք կ'աղդէ իրեն։

Պ. Տորժէրի տան մէջ շատ փոփոխութիւններ ներմուծուած են։

Վինեորի ընկերակից եղած է սեղանաւորին, եւ ինչ որ աւելի նշանակելի է, պաշտօնապէս արտօնուած է սիրաբանելու օրիորդ Ալիսի հետ, որ չի մերժեր Վինեորի կռնխաչնորհները։

Ալիս ալ շատ փոխուած էր։ Քանի մը օրուան կոմաւոր խցարգելութենէ մը յետոյ՝ Պալլոնը անտառի ժամադրութեան վրայ, մանկամարդ աղջիկը ամէն ինչ պատմած էր հօրը։

Ժօրէֆ, ամէնէն հաճոյակատար սենեկապետը, քիչ մնացեր էր վռնտուելու, բայց ներման արժանանալով՝ իր պաշտօնին մէջ վերահաստատուած էր։

Ընդհակառակը՝ Մաքսիմ մեծապէս յարգանքը չանցեցաւ իր մօրեղբօր, որ անհունապէս ջնորհապարտ եղաւ կատարուած յայտի միջամտութեան համար։

Ալիս իր խոստովանութիւններուն վրայ աւելցուցած էր նաեւ յայտարարութիւն մը, որ ուրախութեամբ լցուցած էր Պ. Տորժէրը։ Մանկամարդ աղջիկը ըսած էր թէ այնուհետեւ իրեն համար գոյութիւն չունէր Ռոպէր տը Քարնէլը եւ թէ պատրաստ էր հօրը խորհուրդներուն հետեւելու բոլորովին։

Սեղանաւորը օգուտ քաղեց այս տուիթէն, իր երիտասարդ արկղակային թեկնածութիւնը առաջ քշելու. Ալիս ինքնաբերաբար մերժեց։

Մինչ ժամանակ խնդրեց՝ Ժիւլ Վինեորին ուսումնասիրելու համար. նաեւ խոստում առաւ հօրմէն՝ ո՛եւ է դատական հետապնդում չկատարելու Պ. տը Քարնէլի դէմ եւ բացակային անունը չարտասանելու իր առջեւ։

Բոլոր այս պայմանները ընդունուեցան առանց դժուարութեան։ Վինեորի ամէն իրիկուն կը ճաշէ Պ. Տորժէրի տունը. նոյն իսկ օրիորդ Ալիս կը գնահատէ անոր յատկութիւնները եւ լաւ ընդունելութիւն կ'ընէր։

Ոչ աք կը տարակուսի թէ այդ կացութիւնը մօտալուտ ամուսնութեամբ մը չվերջանայ։

Այդ վերջաւորութիւնը աւելի հաւանական կը դառնայ՝ Ռոպէր տը Քարնէլի ամիսէ մը ի վեր անհետացած ըլլալուն պատճառաւ։

Ընդհակառակ Պորիսոֆ քանիցս տեսակցութիւններ ունեցած է Սիրէնն փողոցի սեղանաւորին հետ, եւ երկուքին միջեւ որոշուած էր վերջնապէս մէկ կողմ թողուլ զողութեան գործը։

Ընդդպակը իր արկղիկին կորուստին համակերպած՝ չատ կը շահագրգռուի Օր. Տորժէրի երջանկութեամբ։ Պ. Տորժէր չնորհակալութիւն կը յայտնէ դէնդպեսին՝ իր ի գործ դրած լաւ միջոցներուն եւ ունեցած բարի զգացումներուն համար։ Նոյն իսկ ուզեց չորեքշաբթի երեկոյթներուն հրաւիրել զայն, բայց Ալիս հակառակեցաւ։

Ընդդպակը տխուր յիշատակներ կ'արթնցնէր մանկամարդ աղջկան մտքին մէջ, որ բացարձակապէս կը մերժէր տեսնել զայն։

Ուրիշ փոփոխութիւն մըն ալ կատարուած էր սեղանաւորին տան մէջ։

Ժօրէֆ տեղ առնուեցաւ պոսորոնցի փոքր գիւղացի մը՝ զոր Պ. Տորժէր իր գիւղէն բերել տուաւ, գրասենեակի գործերու վարժեցնելու համար։

Դեկտեմբերի օր մը, Ժօրժ երեւան չելաւ։ Յաջորդ օրն ալ այնպէս։ Միւս օրը, Պ. Տորժէր նամակ մը ստացաւ այրի տիկին Բիրիաքէ, որ կը ծանուցանէր թէ թոռը մահամերձ էր։

Պ. Տորժէր, որ բարի սրտի տէր անձ մըն էր, Քարանիէ փողոցը երթալով իմացած էր թէ խեղճ տղան գիւերը Քուրսէլ ծառուղիին մէջ գտնուած՝ մեծ մօրը տունը տարուած էր։ Ժօրժէի թեւը կոտրած, գանկը չատ գէշ ինչասուած ըլլալով՝ կը զառանցէր եւ փրկելու յոյս չկար։

Սեղանաւորը լեցունկնկ նուիրատուութիւն մը ըրաւ, սակայն պառաւին կողմէ մերժուեցաւ։ Մաքսիմ լսելով պատահած արկածը՝ գնաց երեք անգամ լուր առնելու Ժօրժէի վրայ, որ թէեւ կ'ապրէր մըշտ, բայց մէկ ամսուան զառանցելից տենդէ մը յետոյ, տակաւին խօսելու վիճակին մէջ չէր գտնուէր։

Ժօրժէի կրած ցնցումը այնքան զօրաւոր եղած էր որ իր ինչոյութիւնը կորսնցուցած էր տղան, չկրնալով պատմել իր գլխուն եկած դժբախտութիւնը։

Այդ տխուր վիճակին մէջ կը գտնուի այն օրէն ի վեր երբ կոմսուհին հիւանդ պառկած է։

Պաշտպան կինը ու պաշտպանեալը քիչ մնացեր էր որ մեռնէին։

Իրերը այս վիճակին մէջ կը գտնուէին, երբ առտու մը Մաքսիմ Տորժէր իր տունէն դուրս ելաւ, Նաթա կոմսուհիին առողջական վիճակին վրայ լուր առնելու, ինչպէս կ'ընէր ամէն օր, խղճմտօրէն։

Առջի օր բժիշկին կողմէ տրուած լուրերը լաւ էին։ Ուժերը կը վերստանար կոմսուհին, տենդը անհետացած էր. եթէ բացարձակ հանդստութիւն վայելէր, պիտի կրնար ընդհանուպ այցելուներ ընդունիլ։

Մաքսիմ մեծապէս ուրախ կը զգար ինքզինքը, եւ որովհետեւ ուրախ մէկը կ'ուզէ ուրիշներուն ալ երջանկութիւնը տեսնել, գաղափար յղացաւ Սիրէնն փողոցէն անցնելու, Ժիւլ Վինեորի հետ խօսակցելու համար՝ զոր չատ քիչ անգամ տեսած էր վերջին օրերուն մէջ։

Երկինքը պարզ, օդը քաղր էր. թէեւ սալայատակները չոր չէին, բայց հաճելի էր քալելը։

Մաքսիմ հետիոտն յառաջացաւ դէպի մօրեղբօր տունը, այս աշխարհի եղելութեանց այլանդակ շղթայաւորումին վրայ երազելով։

Վեց շաբաթ առաջ, գողութեան փոքր մը զինքը նեսած էր այնպիսի ճարու մը մէջ՝ որուն հետեւած էր եռանդով։ Այս ուղին, յեղակարծ միջադէպերու չարժ մը չնորհիւ, զինքը ծանօթացուցած էր պաշտելի կնոջ մը՝ որուն քով հասարակ գեղեցկութիւն մըն էր տիկին Սէրմոնինը։

Հիմա Մաքսիմ բոլորովին մոռցած էր կարուած ձեռքը, Ռոպէր տը Քարնէլը եւ սէրիքնէի թխագեղ կինը, միայն խորհելու համար այդ կոմսուհիին վրայ, զոր հաղիւ ընդնշմարած էր ձիւնոտ օր մը, եւ որուն նկատմամբ այնքան հրաւոր փոփոխակ մը պատահ էր։

Հաղիւ հազ կը յիշէր Նաթա կոմսուհին դիմագիծերը. կարծես թէ երազի մէջ տեսած ըլլար զայն։ Բայց այդ տարտամորէն ուրուագծուած դէմքը մաքին առջեւ կու գար միշտ իր հմայիչ ուրուագիծերուն մը, որ տակաւ մարմին կ'առնէր։

(Շարունակելի)